

DOLENJSKI LIST

STUDIJSKA
MIRANA
NOVO ME

KLASIKO SOCIALISTIČNE ZVEZE DELOVNEGA LJUDSTVA U A NOVO MESTO

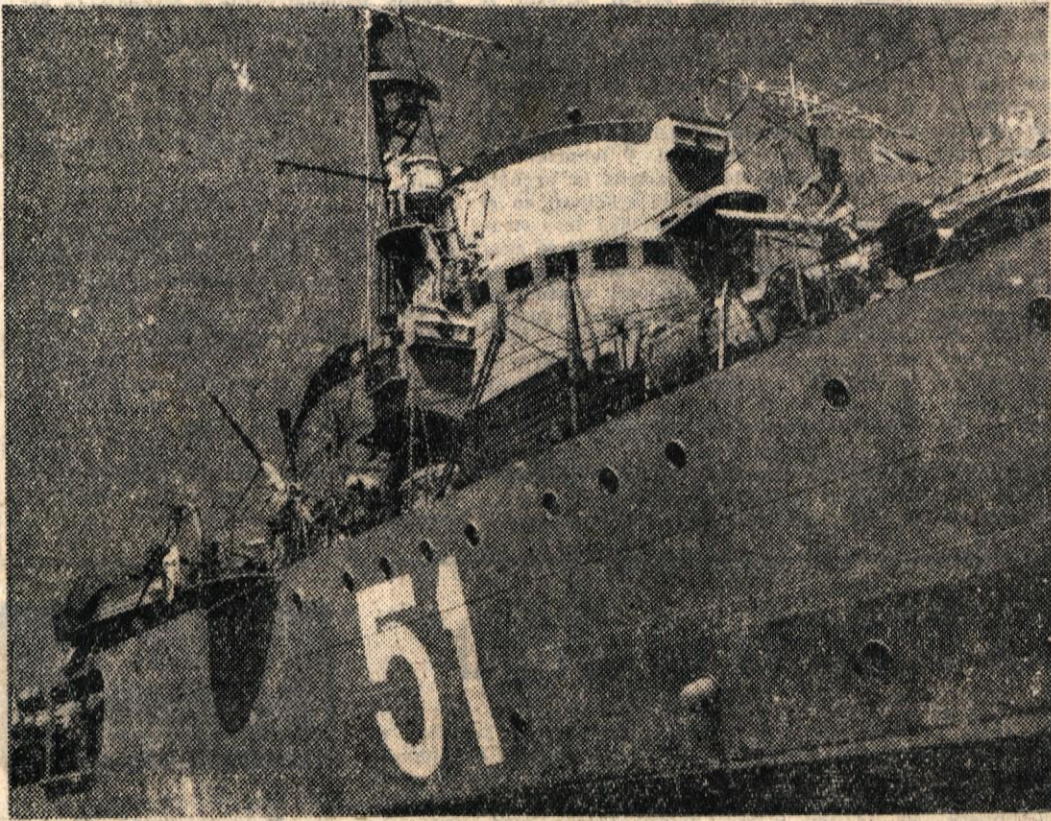
LASTNIK IN IZDAJATELJ: Okrajni odbor SZDL Novo mesto - Izhaja vsak tretjek - Posamezna številka 15 din - LETNA NAROČNINA 600 din, polletna 300 din, četrtletna 150 din; plačljiva je vnaprej. Za inozemstvo 1200 din oziroma amer. dolarje - TEKOCI RACUN pri Mestni hranilnici - Komunalni banki v Novem mestu št. 606-70/3-24

Štev. 36 (494)

LETO X.

NOVO MESTO, 10. septembra 1959

UREJUJE uredniški odbor - Odgovorni urednik Tone Gošnik - NASLOV UREDNIŠTVA IN UPRAVE: Novo mesto, Cesta komandanta Staneta 30 - Poštni predal Novo mesto 33 - TELEFON uredništva in uprave št. 127 - Nenaročenih rokopisov in fotografij ne vračamo - TISKA Casopisno podjetje -Delo- v Ljubljani

V DOL. TOPICAH BODO ODKRILI SPOMINSKO PLOŠČO

Septembra 1940 je bila v Dolenjskih Toplicah v Henigmanovi čevljarški delavnici okrožna partijska konferenca za novo-mestško okrožje. Na konferenci je bil izvoljen za novega sekretarja okrožnega komiteja Komunistične partije Vinko Kristan. Partijsko delo se je po tej konferenci uvrstilo, dobilo širši razmah in več ideološke vsebine. Konferenca je tudi razčistila z različnimi nepravilnimi gledanji v topliškem partijskem vodstvu. Na stavbi, kjer je bila konferenca, bodo v nedeljo, 13. septembra dopoldne odkrili spominsko ploščo.

INVESTICIJE - SLABA STRAN NAŠEGA OKRAJA

V prvem polletju smo uporabili le 37% investicijskih sredstev, ki so bila na razpolago. Tudi odobrena investicijska sredstva smo slabo crpali, saj je porabila industrija le 15% teh sredstev, trgovina, turizem in gostinstvo 34%, gradbeništvo in promet 45%, nad planom pa je le kmetijstvo s 60%. Vzrok za takšno stanje je nekolikanski v raznih izpremenjenih že odobrenih načrtov, predvsem pa v premajhnem zanimanju za investicijsko izgradnjo. Uresničevanje investicij mora potekati po točno določenih načrtih, ki morajo omogočiti hitro izrabljanje odobrenih sredstev.

Tudi pri uporabljanju investicijskih skladov podjetji so razne napake. Trgovina na drobno je iz svojih skladov (81 milijonov) porabila za osnovna sredstva le 4 milijone, 57 milijonov pa je v prvem polletju ostalo nezaključeno. Vsi vemo, da je prav trgovina zelo slabo opremljena, da so tako lokalni kot oprema zastareli. Ko sestavljamo okrajne pregledne, nastajajo velike številke nezaključenih investicijskih sredstev iz skladov podjetij. V posameznih podjetjih so ta sredstva majhna, toda ko seštejemo ta majhna na razdrobljena sredstva številnih podjetij, dobimo precejšnje zneske, ki so za naš nadaljnji razvoj zelo pomembni. Zato bomo morali krepkeje kot doslej ta sredstva združevati. Nepravilni strah v nekaterih podjetjih, češ mi ne bomo imeli nič od tega, če damo v skupni sklad, moramo odpravljati. Prav tako se moramo boriti proti nezdravim težnjam v nekaterih kolektivih, ki stremijo za delitvijo dohodka predvsem na plačlilni sklad, ostale sklade pa zanemarjajo.

VREME

od 11. do 20. septembra. Nekako od 13. septembra dalje bo 2 do 3 dni deževje, z močno ohladitvijo (nizko po gorah sneg). V nadaljnjem poteku postopno izboljšanje in v prvih jasnih nočeh revarnost snega; pozeje topleje. V.M.

Za 10. september DAN POMORSTVA: Sedemnajst let je minilo od zgodovinskega dogodka, ko je tovariš Tito izdal odredbo o ustanovitvi partizanske vojne mornarice, ki se je bila ustvarjala podobno kakor kopenska vojska: golih rok, brez ladij, arzenalov in pomorskih kadrov. Toda že spodbetka so borci tudi na morju pokazali izredne primere poguma in iznajdljivosti. Po vojni so preproste plovne enote, ki so v borbah za osvoboditev izvršile tako velika dejanja, zamenjale moderne vojne ladje. Naša vojna mornarica je danes krepka oborožena sila, ki ni le čuvar našega morja in obale, ampak tudi šola za tisoč in tisoč mladih ljudi, ki so si pridobili in si pridobivajo razne kvalifikacije med služenjem roka v vojni mornarici.

Povzetki s seje sveta za gospodarstvo ObLO Sevnica.

GOSPODARSTVO DOBRO IZVRŠUJE SVOJE NALOGE

Nedavno se je na redno sejo sestel svet za gospodarstvo ObLO Sevnica, da bi pregledal izpolnitev polletnega plana in obravnaval nekaj drugih zadev. Okvirni pregled izpolnitve polletnega plana pokaže, da je bilo do zadnjega junija v občini izpolnjeno blizu 53% letnega proizvodnega plana. Narodni dohodek je dosežen v višini 51%, čisti dohodek pa tudi 51% letnega plana. Znatno so porasli v tem času materialni stroški (55,8%), medtem ko so izplačani osebni dohodki dosegli le 48% planiranih. Razdelitev čistega dohodka med delavce in na sklade je ugodna, saj je bilo izplačanih za osebne dohodke le 62,5%, za sklade pa je šlo 27,5% čistega dohodka, kar je za okroglo 4,5%, več kot je bilo planirano. Plan investicij ni bil dosežen spet zaradi sezonskega izkoriščanja sredstev. Medtem ko je večina industrijskih podjetij polletne obveznosti znatno presežila, pa je slabše v kmetijskih organizacijah zaradi sezonskega značaja poslovanja. Pokazatelj kažejo, da je planiranje v tem letu imelo znatno bolj realne osnove kot prejšnja leta. To pa je razumljivo, saj se je na uspeh pri izpolnitvi plana tesno navezala politika nagrajevanja delavcev.

V zvezi z razpravo o izpolnitvi plana je svet resno razpravljal o poročevalski disciplini nekaterih podjetij. Res je nekoliko pozno kar 60 dni po zaključku polletja obravnavati uspeh, toda še to obravnavo je omogočilo le skrajno naporno delo. Dokler bodo vsi primerni podatki ustrežno zbrani in analizirani ter jih bo mogoče predložiti zboru proizvajalcev, pa bo preteklo kar 70 dni! Razumljivo je, da se nato zbor proizvajalcev pojavljuje še v vlogi gasilca, ne pa organa, ki lahko uspešno vpliva na morebitne napake v posameznih gospodarskih organizacijah. Pri bodočih analizah bo potrebno več discipline in nekaj poenostavitve pri sestavljanju posebnih obrazcev, pa bo šlo laže in hitreje.

Svet je nadalje razpravljal o stanju podjetja »Mina« - v likvidaciji. Zavojeni poslovneje ima še vedno posledice - te pa se odražajo predvsem v večanju izgube in neprodanim blagom, ki leži po hladilnicah. Po krajši razpravi je svet sklenil in naročil, da se pospeši

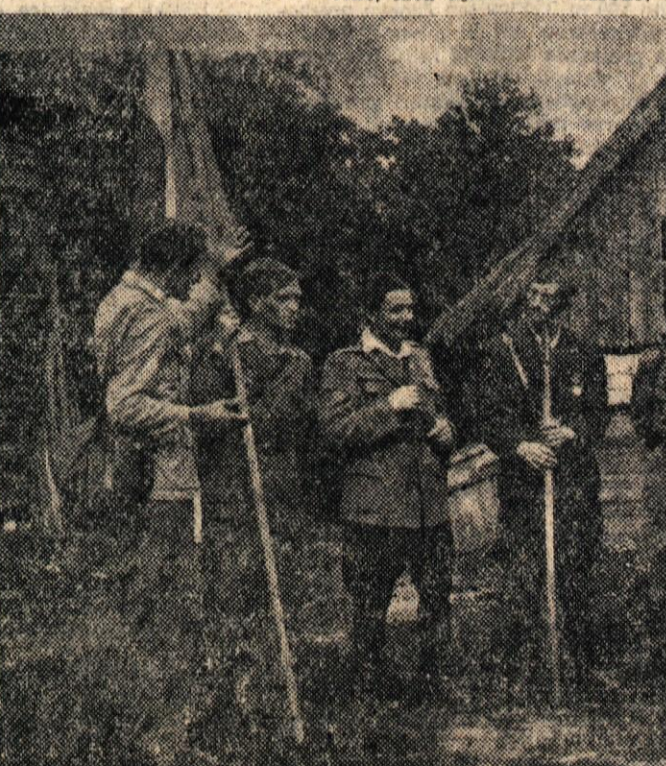
prodaja zalog rib, rakov in polzev. Drugo podjetje - Kremenica, ki je pod prisilno upravo, je že urejeno. Preplačani osebni dohodki iz preteklega leta so vrnjeni, obveznosti do družbe so poravnane. Svet je sklepal o ukinitvi prisilne uprave. Pri obravnavi novega vodstva za podjetje je svet sprejel sklep, da predlaga ljudskemu odboru, naj bi se to podjetje priključilo Komunalni. S tem bi odpadla kadrovske težave, ki jih imata obe podjetji. Komunalna pa že sedaj opravlja podobno dejavnost - izkoriščanje peskokopov. Tudi dejavnost Kremenice v bistvu ni drugačna. Novo združeno podjetje bi s tem postalo gospodarsko znatno močnejše, razširilo bi si laže fond osnovnih sredstev, katerih nabava v dveh ločenih podjetjih ne bi bila popolnoma uresničena. Tudi nadaljnji razvoj skupnega podjetja bo znatno lažji in hitrejši.

Razprava se je nato obrnila na organizacijo tržne inspekcije v občini, ki bo prej ko slej le morala zaživeti. V kratkem bo občina poslala na poslovni tečaj za tržnega inspektorja za to primerne tovariše. Inspek-

torat bo organiziran v okviru oddelka za gospodarstvo ObLO. Pod razno, so se pogovorili še o obnovi krmiljske opekarne. Ker pa je ta zadeva tako obširna, da zasluži posebno pozornost, bo svet v katkem zasadal v Krmeljah in se tam s pristojnimi tovariši pogovoril o možnostih rekonstrukcije te opekarne, ki je sedaj še v sklopu rudnika. Razpravljali so še o dveh stanovanjskih stavbah, s tem pa je bilo plodno zasedanje sveta zaključeno. Splošen vtis z vseh točk dnevnega reda je bil tak, da se sevniško gospodarstvo res vidno razvija. Kolektivni vsi vložili v prvi polovici leta vse sile v izpolnitev svojih planskih nalog. To pa je le dokaz več, da se s pravilno tarifno politiko resnično odpirajo vrata vse večji proizvodnji, storilnosti in blaginji. -ok

Zagrebski jubilejni velesojem

V soboto, 5. septembra je predsednik republike tovariš Tito odprl letošnji zagrebski velesojem - prvi velesojem je imel Zagreb leta 1899. Vse kaže, da je ta mednarodni zagrebski velesojem največja gospodarska manifestacija naše dežele. Na njem razstavlja 3745 razstavljalcev iz 29 dežel Evrope, Azije, Amerike, med njimi tudi Maroko, Urugvaj, Ceylon, Indonezija.

SPOMINSKA RAZGLIEDNICA: Ko je na nedavno proslavo na Bohorju odhajala brežiška patrulja, je kamera ujela njene člane v prisrčnem pogovoru na poti (foto Zupantič, Artiče)

Poskusimo v štirih letih

Gospodarske naloge smo v prvem polletju uspešno izpolnili - Kmetijstvo je ona najboljših vej gospodarstva - Investicije še vedno zaostajajo

Na skupni seji obeh zborov OLO Novo mesto so v petek, 4. septembra, odborniki odobrili poročilo o gibanju gospodarstva v prvem polletju letošnjega leta. Naloge družbenega plana so skupno v vseh panogah gospodarstva uresničene s 50,4%. V primerjavi z istim obdobjem lanskega leta se je proizvodnja v industriji in rudarstvu letos povečala za 33,4%. Doslej smo vedno boleleli na počasnem startu v prvem četrtletju. To se je nato odražalo pri izpolnitvi polletnega plana. Letos pa smo zato, ker je vsa proizvodnja v začetku leta dobro tekla, polletni plan izpolnili in celo za malenkost presežili. Ker je v izgradnji vrsta novih industrijskih obratov in zmogljivosti, smemo upati, da bomo letošnji letni plan dosegli in, če bomo le malo napeli sile, tudi presežili. Zaloge materiala so se v primeri z istim obdobjem lanskega leta preveč povečale. Opaziti je tudi, da podjetja preveč kreditirajo kupce (za znesek 2 milijardi 800 milijonov dinarjev). Oboje kaže, da bomo morali komercialno službo v podjetjih izboljšati. Pospešiti je treba investicijsko izgradnjo, izboljšati oskrbo s surovinami in rešiti vprašanje kreditnih odnosov.

Kmetijstvo je letos med panogami, ki so naloge najlepše izpolnile. Plan pogodbenega sodelovanja je od polletja izpolnjen s 55%. Hektarski donosi žitaric so se zaradi uvajanja novih sort italijanske pšenice občutno povečali. Povečala se je tudi poraba umetnih gnojil, je pa še vedno premajhna. Zadoštna je le v pogodbenem sodelovanju. Zadruga so pričele z vneto uvajati strojno obdelavo. To jim je omogočilo pogodbeno sodelovanje, ker pri kmečkih proizvajalcih raste zanimanje za sodobno agrotehniko. Uredba o prepovedi klavnice telet ima ugodne posledice in se stala živine hitro popravi. Posestva družbenega sektorja posvečajo temu vprašanju premo paznje, saj redijo le 0,8 glave na hektar površine, čeprav bi lahko na tej površini redila tudi 3 glave živine. Tudi sicer posestva družbenega sektorja ne dajejo pričakovanih rezultatov. Takšno stanje je mogoče popraviti le z vlaganjem večjih sredstev v njihovo proizvodnjo in s specializacijo posestev. Lep, napredek, dosežen v pr-

vem polletju, je posledica dobrih izvedenih pripravljajnih del na vseh področjih. Kljub temu si moramo še vedno prizadevati za hitrejši, boljši in lepši razvoj. Da bi to dosegli, bomo morali odpraviti dosedanje napake v investicijskem razvoju. Ta je za Dolenjsko, ki je še vedno zaostalo področje, posebno pomemben. Na žalost investicijski razvoj zaostaja za ostalim razvojem, namesto da bi ga prehitel. Investicijsko izgradnjo moramo posebno pospeševati v kmetijstvu, gradbeništvu ter turizmu in gostinstvu. To je posebno pomembno, ker nam dosedanjí lepi uspehi v ustvarjenem družbenem proizvodu in narodnem dohodku dajejo možnost za izpolnitev osnovnih panog petletnega plana v štirih letih. Veliko pozornosti bomo morali posvetiti združevanju sredstev, saj so dosedanjí uspehi na tem področju kljub mnogim pobudam še sorazmerno majhni. Pri vsem

tem pa ne smemo pozabljati na ljudi. Razvijajoče se gospodarstvo naravnost vpije po novih sposobnih kadrih. Temu vprašanju so posebno gospodarske organizacije posvečale doslej premo pozornosti. Tovarne upravljajo ljudje, tovarne gradimo zato, da bomo proizvodnjo v dobro ljudi povečali.

Planinski izlet

V soboto in nedeljo (12. in 13. septembra) priredi Planinško društvo v Novem mestu izlet na Mirno goro. Odhod iz Novega mesta z vlakom je v soboto, 12. septembra, ob 12.40 in 13. septembra ob 4.35. Iz Semiča peš na Mirno goro. Vrnitev z Mirne gore v nedeljo popoldne do Rožnega dola, nato pa z vlakom v Novo mesto. Prijave sprejema do 12. septembra ob 11. ure Potovadni urad »Gorjanci« na Glavnem trgu. Planinci in prijatelji planin, udeležite se tega lepega izleta!

Pred volitvami v aktivne LMS Slovenije

S septembrom so se pričele v vsej Sloveniji volitve za nova mladinska vodstva v aktivih. V marsikaterem aktivu bodo imeli tudi predvolilna zborovanja, katerih namen je analizirati delo in dobro pripraviti same volitve in predlagati najboljše člane za mladinska vodstva, ki bodo tesno sodelovala z ostalimi političnimi organizacijami na vasi, podjetji itd. Šolska mladinska vodstva so izvedla volitve že na svojih konferencah-ob zaključku leta, ostali aktivni pa se pripravljajo na izvedbo. Uspešno izvajanje volitev je odvisno od dobrih priprav in od širine. Volitve in priprave so zelo dobra možnost za uspešno reševanje nekaterih organizacijsko-političnih problemov. Predvsem je potrebno pregledati možnost razširitve organizacije z odraslimi mladinci, ki izpolnjujejo pogoje za sprejem. Sprejeme novih članov se mora opraviti na svečan način, najbolje na kak državnih praznik ali zgodovinsko obletnico iz naše revolucije. Tisti aktivni, ki imajo veliko mladine izven svoje organizacije, občinski komiteji LMS, morajo nuditi še posebno pomoč, da bi se čim več mladine vključilo v mladinske vrste. V pripravah je treba poskrbeti, da se v tistih vaseh, kjer ni organizacije, občinski komiteji LMS, morajo nuditi še posebno pomoč, v prvih letnikih srednjih šol formirajo aktivni LMS.

Normalna izvedba volitev zahteva, da se uredi evidenca članstva, knjiga članarine, pobere morebitna zaostala članarina in izdajo mladinske knjižice vsem, ki jih iz kakršnih koli vzrokov niso prejeli. V predpripravah je treba razpravljati o sestavi bodočih sekretariatov in to mladinska vodstva skupno z vodstvi ostalih organizacij, ki bodo lahko dala dobre nasvete. To vprašanje pa se lahko najbolje reši na predvolilnem sestanku aktivna. Na letni konferenci aktivna mora mladina pregledati celotno dejavnost v preteklem letu in prinesiti zaključke za delo v sledečem letu. Poročila sekretariata na volilnih sestankih morajo vsebovati analizo dela sekretariata in aktivna, poudariti je treba doseženi uspeh in prikazati najvažnejše probleme. V referatu pa je treba nakazati najvažnejše naloge, ki jih bo aktiv v bodoče reševal.

Na volilnih sestankih vaških aktivov bi bilo koristno, da se mladino še bolj spozna s programom za preobrazbo vasi, z razvitkom zadruga skozi povečano proizvodnjo, z ustanavljanjem novih objektov, z razširitvijo kooperacije; poudariti je treba naloge mladine v reševanju problema komunne in kraja kjer živi. Pri vsem tem je važno, da mladina vidi perspektivo za svoj in družbeni razvoj. Ne smemo pozabiti, da je organizacija društveno-političnega in zabavnega življenja sestavni del dejavnosti mladine.

V večjem številu naših šol so bile volitve opravljene že konec leta, a volitve za sestav sekretariata aktivna bodo ob začetku šolskega leta. Na teh sestankih bi bilo dobro poudariti naloge šolske mladine pri izvajanju nove šolske reforme. Mladinska organizacija bi morala biti pobudnik za izdelavo konkretnega programa reforme vsa vsako šolo posebej. Ti programi morajo služiti kot osnova za zbiranje vseh naprednih sil v šoli in izven nje za skupni cilj: uresničenje reforme. Novi položaj dijakov daje več pravic za direktno sodelovanje v reševanju problema šole in s tem nove naloge in odgovornosti.

Organizacija mladine ne sme biti podvržena samo kritiki, čeprav je tudi to potrebno, in mora direktno ukrepati, da se ti problemi sproti rešujejo. Za napake v šoli je ravno tako odgovorna mladinska organizacija, ako pravočasno ne podvzame ukrepov, da napake odstrani. Važno je to, da se organizacija bori za pravilno vzgojo mladine v šoli in dijaških domovih in da razvija zanimanje za znanje in izvrševanje obveznosti, posebno pa za učenje.

Poleg volitev sekretariata v večjih tovarnah so bodo volili tudi tovarniški komiteji. Referati na volilnih sestankih aktivna morajo vsebovati vsa vprašanja, ki jih je obravnaval zadnji plenem Centralnega komiteja Ljudske mladine Jugoslavije, tako vprašanje delavske mladine kakor tudi naloge, ki so že po sami naravi dela in po pogojih v podjetju najbolj pereče. Mestne komiteje se mora ustanavljati v primerih, ko je to nujno potrebno in pa soglasno z okrajnim komitejem LMS. Menimo, da za volitve mestnih komitejev ni treba sklicevati posebne konference članstva, ampak naj bodo sestavljene od ustanovljenih sekretariatov aktivov, ki delajo na terenu. Naloga tega komiteja je, da rešuje vsa vprašanja skupnega interesa za vse organizacije na svojem področju in da nudi neposredno pomoč vsem aktivom pri izvrševanju novih nalog.

Pred mladino stojijo dokaj odgovorne naloge, ki bodo zahtevale od nje, da si izbere sposobna mlada vodstva, ki bodo znala pravočasno reševati vse naloge v svoji najbližji okolici ali pa na terenu. Zlasti velik poudarek je treba dati izdelavi programa za prihodnost, ki naj bo vsestranski, ne sme pa težiti samo na kulturnoprosvetni dejavnosti kot ponekod dosedaj. Le s pestrimi programi dela bomo lahko nudili mladini ono kar od nas pričakuje in smo ji dolžni omogočiti. ad

Dve vprašanji — štiri odgovori

Joj, te kmetice, kako dražjo vse, kar prodajajo na trgu! Jajčka po 25 dinarjev in nobene solate! Piščanček 400 ali 450 dinarjev, pa sama kost ga je! To je že nemogoče! Pretekli teden sem bila v Ljubljani, veste. Tam je na živilskem trgu vsega dovolj in še poceni! — To je razgovor, ki ga pozimi zlahka ujameš v uho na novomeškem živilskem trgu. Ko pride pomlad, se prične lov na solato. Vrste za zgodnjo zelenjavo in zgodnje sadje se pojavijo pred prodajalnami za to proizvede marca in trajajo do konca jeseni. Na živilskem trgu prodajajo kmetice na krožnike, firkle, merice in razne starodavne mere, na stojnicah se vabeče svetlikajo zelenke zganja.

Vse je tako kot vedno, z izjemo kratke dobe letos, ko je trgovinska inspekcija nekaj tednov zapovrstjo obiskovala živilski trg. Videti je, kot da Novo mesto ne more iz korita, ki ga je izdoločila stoletna tradicija. Kadar se na trgu pojavi kakšna zadruga (to je zelo poredko), ki ponuja potrošnikom svoje proizvode po zmernih cenah, gospodinjne navalijo in kmalu je vse razprodano. Kmetice si pomežiknejo, če poča-

kajmo, saj bo prihodnji tržni dan bolje, in ne znižajo svojih cen. Njihova tih napoved se na žalost uresniči.

Takšna je novomeška preskrba. Gospodinjje so jo v žolčnih preteklih že nešteto krat obdelale. Tudi mi smo potkusili odgrniti skrivnostno tenčico, saj vemo, da je bila v zadnjih treh letih preskrba Novega mesta predmet številnih razprav. Res je, da sadu doslej nismo opazili.

Obiskali smo tri ljudi, ki bi po našem mnenju o preskrbi lahko marsikaj povedali in so zanj posredno ali neposredno odgovorni. Vakemu od njih smo zastavili dve vprašanji. Preberite najprej vprašanja in nato odgovore, ki smo jih prejeli.

1. vprašanje: Preskrba Novega mesta z zgodnjim sadjem in zelenjavo je vseskozi problematična. Isto velja tudi za druge kmetijske proizvode. Ali vsega tega na trgu ni, ali pa so cene znatno višje kot drugod. Na področju občine so številna kmetijska gospodarstva družbenega sektorja in kmetijske zadruge, vendar njihovega vpliva ni čutili. Ali je med temi proizvajalci in trgovsko mrežo kakšna koordinacija? Zakaj ne.

posrednih proizvajalcev družbenega sektorja ni na živilskem trgu?

2. vprašanje: Kmalu bo leto dni, kar govorimo o pogodbeni preskrbi središč, vendar je, kolikor vemo, za takšno preskrbo Novega mesta, sklenjenih zelo malo pogodb. Kmetijske zadruge se jih branijo sklepiti. Kaj je bilo storjenega doslej, da bi se takšno stanje popravilo?

TOVARISICA ERNA SETINC, TAJNICA OKRAJNE TRGOVINSKE ZBORNICE NOVO MESTO, JE ODGOVORILA TAKOLE:

Novo mesto in vsa Dolenjska potrebujejo manjše količine kmetijske proizvodnje za svojo preskrbo. Tu mislim predvsem na zgodnje sadje in zelenjavo. Za preskrbo našega trga v zgodnji pomladi in pozimi bomo vedno vezani na nakup v južnih krajih, to je na Primorskem in v Makedoniji, ker zelenjava ter sadje teh vrst pri nas ne uspeva. Za poznejše razdobje bi se dalo narediti marsikaj. Vsako leto prosimo proizvajalce družbenega sektorja za intervencijo na živilskem trgu, toda odziva ni. Vzrok, da ni čutili vpliva teh proizvajalcev na trgu, je v tem, ker je njihova proizvodnja premalo planirana. Tu mislim predvsem na kmetijska posestva in gospodarstva. Lani smo imeli nekaj uspehov z intervencijo kmetijskih združenj Brusnice (češnje) in Skočjan ter Kmetijske šole Grm. Mislim, da je zelo dolgo razpravljamo o rentabilitetnem računom kmetijskih posestev in gospodarstev. Trgovsko podjetje »Sadjje-zelenjava« v Novem mestu bi lahko naredilo veliko več, če bi imelo primerne prostore, ki jih žal ne more dobiti. Naloga preskrbe pa ni v rokah trgovine in trgov. Inspekcije, ampak tudi v rokah potrošnikov. Potrošniški sveti bi lahko dali mnogo koristnih pobud.

Glede pogodbenih prakse lahko rečem le to, da ne gre. Zadruge se branijo sklepiti pogodbe, mi pa nimamo moči, da bi jih do tega pripravili.

Naslednji, ki smo ga obiskali, je bil

TOINE POČRVINA, DIREKTOR GOSPODARSKE POSLOVNE ZVEZE NOVO MESTO.

GPZ ni registrirana kot oskrbovalno podjetje. Z pred dvema ali tremi leti smo govorili o tem, ali naj sedaj v Novem mestu takšno podjetje ustanovi. Odločeno je bilo, da ne, ker je Novo mesto premajhno središče. Če bi to nalogo prevzeli mi, bi morali biti še neko podjetje, ki bi dajalo zahteve po blagu. Mi imamo mnogo prevozov po terenu in bi nalogo preskrbe opravljal mimogrede. Strinjamo se tudi s tem, da bi ustanovili poseben obrat, na primer tržnico, v kolikor bi to bilo zakonito in v skladu s predpisi. V razgovorih z ObLO Novo mesto smo pristali na to, da prevzamemo obrat za oskrbovanje, pod pogojem, da občina zgradi tržnico in nam pomaga pri pravnem urejanju te zadeve, ker našemu podjetju sedanja registracija ne dovoljuje opravljati te naloge. Prostor na živilskem trgu bi omogočil in olajšal intervencijo neposrednih proizvajalcev družbenega sektorja. Doslej smo delali to, da je zelenjavo, krompirjem in piščanci iz lastne proizvodnje, z ostalimi proizvodi, ki jih odkupujemo, nismo intervenirali. Predpogoj za to so primerno urejeni prostori na živilskem trgu, ki jih zdaj še ni. Poudarjam tudi, da je takšen način prodaje zelo tvegan. Razen tega pa je osnovna naloga našega podjetja proizvodnja.

Kmetijski pridelki na našem področju niso zgodnji. Zrastejo takrat, ko je tega blaga že povsod dovolj. Če bi imeli oskrbovalni obrat, bi lahko dobili

to blago drugod, takrat kadar ga pri nas ni, zdaj pa te pravice nimamo in lahko odkupujemo le na našem področju.

Pogodbena preskrba zahteva preskrbovalno podjetje, ki bi ugotovilo potrebe in zagotovilo pravočasno sklenitev pogodb. Teško si zamisljamo, da bi GPZ v trenutnih pogojih to nalogo opravljala. Smo pa vsekakor za to, da se tako podjetje ustanovi.

MIRKO JARC, UPRAVNIK PODJETJA »SADJE-ZELJENJAVA« NOVO MESTO

Pri preskrbi Novega mesta z izdelki ki jih prodajamo mi, je pomembno predvsem dvoje: cena in kakovost. Ker potrebujemo majhne količine, prevoz proizvodov zelo podraži, na našem področju pa ni kakovostnih proizvodov in smo jih zato prisiljeni iskati drugod. Blago je hitro pokvarljivo. Domači proizvajalci zahtevajo previsoke cene. Najzgodnejše proizvode bomo morali vedno kupovati na Primorskem in v Makedoniji. Za prodajo v maju in pozneje pa bi lahko organizirali domačo proizvodnjo in sem pričam, da bi prinesla gospodarski račun. V ta namen bi morali zgraditi tople grede. To bi morali smatrati za negospodarsko investicijo, toplotnih virov pa imamo dovolj, saj je v bližini Novega mesta dvoje toplotnih in še Celuloza v Vidmu ima precej neizkoriščenih toplotnih virov. Na Hrvaškem bo vprašanje že rešujejo tako, v Stubiških Toplicah so uredili lepe tople grede, ki trg uspešno zalagajo z zgodnjo zelenjavo. Poudarjam, da bi bilo potrebno za ves okraj eno samo takšno podjetje, ker bi zadovoljilo vse potrebe po paradizniku, solati in kumaricah. Mislim, da je edina rešitev za preskrbo Novega mesta in vse Dolenjske preskrbovalno podjetje za ves okraj, ki bi moralo imeti tudi primerne prostore in skladišča.

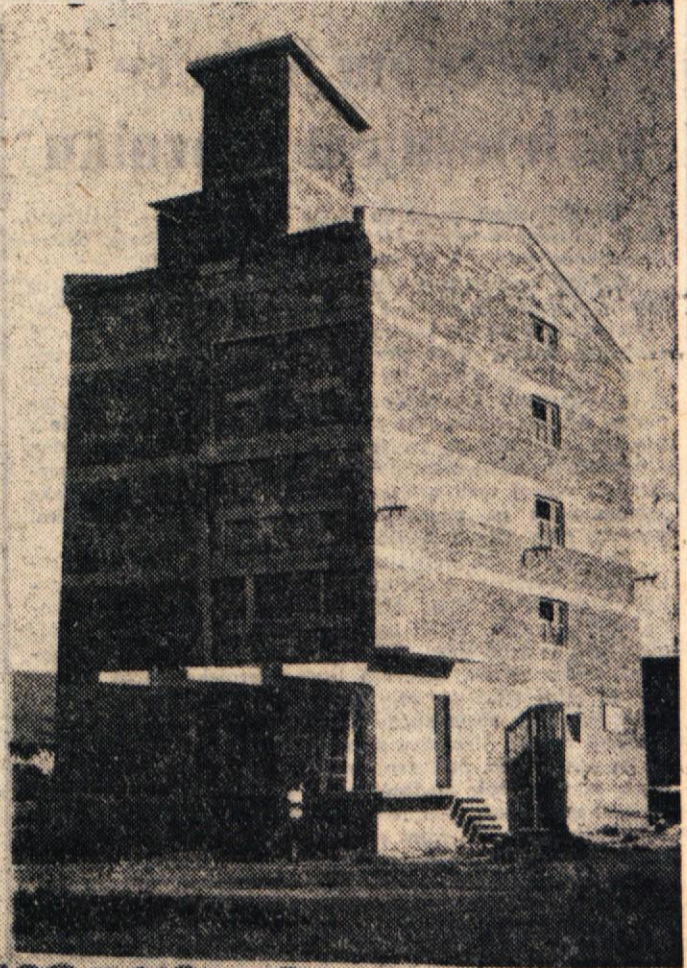
Pogodbena preskrba je, kar se našega podjetja tiče, zaenkrat v redu. Sklenjena imamo pogodbe s Kmetijsko šolo Grm, Kartuzijo Pleterje ter Kmetijskim gospodarstvom Trška gora. Sklenili smo tudi nekaj pogodb s proizvajalci zasebnega sektorja. Poudarjam pa, da je našo podjetje v zelo težavnem položaju, saj nimamo niti kvadratnega metra skladišča in živimo dobesedno od nosu do ust.

PRESEDNIK OBČINE MAKS VALE

Prave koordinacije med kmetijsko proizvodnjo in trgovino ni. Vprašanje preskrbe Novega mesta in živilskega trga nameravamo rešiti z ureditvijo tržnega prostora. Pripravljamo združenje kmetijskih posestev družbenega sektorja v okviru KGP Novo mesto. Slednje bo prevzelo konkurenčno trgovino s sadjem in zelenjavo v prodajnih boksih na tržnici. Tako bomo ustvarili neposredno intervencijo na živilskem trgu in obenem konkurenco podjetju te stroke v našem mestu. Zgodnje sadje in zelenjavo bomo morali še naprej kupovati drugod, KGP Novo mesto pa bo nekaj svojih obratov usmerilo v proizvodnjo zelenjave, da bi trg lažje zalagalo. Razmišljamo tudi o toplih gredah, vendar je to še vprašanje bodočnosti. Manjše količine zgodnje zelenjave bodo nudile tudi tople grede mestne vrtnarije, ki jih nameravamo postopoma graditi.

O pogodbeni preskrbi bi omenil le to, da letos res nismo dosegli z njo posebnih uspehov. Naša trgovina je bila pri sklepanju teh pogodb premalo elastična. Upamo, da bomo v prihodnje to vprašanje lažje reševali s specializirano trgovino, ki bo izšla iz predvidene reorganizacije.

To so odgovori, ki smo jih dobili. Vsi so si edini v tem, da preskrba Novega mesta ni takšna, kot bi morala biti. Kot sodimo iz odgovora predsednika občine, se je ObLO Novo mesto le lotil reševanja te zadeve. Potrebno so primarni objekti. Tržnico so končno le pričeli graditi, še vedno pa ostaja odprt vprašanje primerne skladišče. Z združitvijo posestev v okviru KGP Novo mesto bo tudi to vprašanje domače proizvodnje zelenjave za živilski trg mogoče rešiti. Korak naprej smo torej naredili. Naj poudarimo še to, da so tudi podjetja in delovni kolektivi posredno odgovorni za uspešno reševanje tega vprašanja in številnih drugih. Zasluge delavca je odvisen od tega, kako porabi kolektiv, kjer on dela, sredstva iz skladov, potrošnja delavca pa od tega, kako so sredstva podjetja in občine usmerjena v okviru komunne in uporabljena. Tu so delovni kolektivi posredno odgovorni za reševanje takih vprašanj, stori pa so doslej na tem področju v občini Novo mesto žal zelo malo.

Hmeljska sušilnica v Crnomlju, last Poslovne zveze Bela krajina. Je že 11. avgusta prikrta zakurila pod pečmi in začela sušiti belokranjsko »zlato rožo« (Foto: Skof)

Reorganizacija šolstva

Kmetijsko gospodinjstva šola na Mali Loki je ukinjena. V njene prostore se bo vselila dosedanja nižja kmetijska šola Grm iz Novega mesta, ki bo na Mali Loki še naprej delovala z dosedanjim programom. Na Grmu je ustanovljen oddelek Srednje kmetijske šole iz Maribora, za poljedelstvo in živinorejo. Sprejel bo 100 kandidatov.

Šolanje bo trajalo dve leti. Pouk je namenjen predvsem šolanju odraslih, ki so se v kmetijstvu v praksi že izkazali. Tako bomo v novomeškem okraju imeli odsele dve nižji kmetijski šoli in sicer eno na Radnji pri Svelnici (živinorejsko-sadarsko) in eno na Mali Loki (živinorejsko-poljedelsko). Razen tega pa še novi oddelek Srednje kmetijske šole Maribor, ki je ustanovljen na Grmu in bo vzgajal mlade strokovnjake poljedelsko-živinorejske smeri.

Če dobijo cevi

Letos bosta zgrajena vodovodna rezervoarja v Veliki Loki in Trebnjem. Voda bo stekla do Velike Loke predvidoma še letos. Občina še vedno nima rešenih vseh vprašanj v zvezi z nabavo cementnih cevi za vodovod, ki jih imajo naročene v Anhovem. Te cevi bodo porabili za vod od Velike Loke do Trebnjega. Če jih bodo dobili še letos, bo dobilo Trebnje tekočo vodo že maja prihodnje leto.

S sejmišča

V ponedeljek 7. septembra so na novomeško sejmišče prignali 197 glav goveje živine in 1695 prašičev. Za govedo so zahtevali od 40 do 120 tisoč dinarjev, za telce 60 do 80 tisoč dinarjev in za prašiče od 2.500 do 14.000 dinarjev.

Popravki

V naši prejšnji številki je prišlo v članku Poštenost; na tehnični del ne bomo računali pomoči pri izračunavanju, koliko stane kava pri »Prehrani« v Zabji vasi. V tej prodajalni smo kupili kave za 79 din, dobili pa smo skupno za vredno 33,4 grama ali za 76,14 din, računano brez vredne pa 31 gramov ali približno za 65 din.

Imamo težave pri nakupu stroja za kemično čiščenje iz uvoza, ki ga nikakor ne moremo dobiti. Res je sicer, da so se vse, letos planirane gradnje družbenega standarda močno zakasnilo, upam pa, da bodo kljub temu vse stavbe še letos pod streho in prihodnje leto že spomladaj služile svojemu namenu.

To nam je povedal tovariš Vale. Pri vsakem odgovoru je sliedla obljuba, da se bo pričelo graditi čez 14 dni. Mi smo se z njim razgovorjali pred enim mesecem. Doslej se je napoved uresničila le pri gradnji prodajnih boksov na tržnici. Ker so potrebna sredstva na razpolago, tiče, kot domnevamo, povsod v ozadju gradbeni načrti. Zato bi bilo prav, da že zdaj razmišljamo, kaj bomo na področju družbenega standarda gradili prihodnje leto in da načrte pravočasno pripravimo.

Čez štirinajst dni...

V prvih mesecih letošnjega leta je našo javnost zelo razgaljala razprava o dveh tretjinah in gradnja družbenega standarda. Namen te akcije, ki je bila začeta v zveznem merilu, je bil, da z združenjem sredstev podjetij in komunne uspešno rešimo številne naloge na komunalnem področju, ki jih občine s svojimi sredstvi ne morejo rešiti. Novo mesto je primer mesta, v katerem je razvoj industrije daleč prehitel razvoj na ostalih komunalnih področjih. Zato je prav v Novem mestu vprašanje družbenega standarda posebno pereče. Zato je prav v Novem mestu vprašanje družbenega standarda posebno pereče. Ko so v začetku letošnjega leta podjetja vsaj približno vedela, koliko sredstev bodo imela na razpolago v ta namen, se je pričela razprava. Načrti so bili obširni. Danes je 10. september, vendar do zdaj nismo opazili še nobenih novih gradenj. V razgovoru s predsednikom občine Maksom Valetom smo izvedeli naslednje:

Tržnica je eden od njih. Novomeški živilski trg moramo urediti, toda ne le estetsko. Zagotoviti moramo tudi prostore za intervencijo neposrednih proizvajalcev družbenega sektorja. Betonska metuljčka na tržnem prostoru bomo zazidali in v njih uredili dva prodajna boksa, tržni prostor pa prekrili z železno strešno konstrukcijo. Z deli bomo pričeli čez 14 dni.

Delavska restavracija je drugi pereči problem. V Novem mestu potrebujemo obrat družbene prehrane, ki bi bil sanitarno-higienski primerno urejen. Moral bi biti sposoben sprejeti potrebno število abonentov ter obenem nuditi hrano in enolončnice strankam za odnosašnje na dom. Potrebni načrti za preureditev delavske restavracije so pripravljeni. Zadevo so zavlekli le prostori, ker jih v stavbi zdaj zaseda Gozdarsko-lesna poslovna zveza Novo mesto. Upamo, da bomo

sporazumno z OLO to vprašanje rešili tako, da se bo Gozdarsko-lesna poslovna zveza začasno, dokler si prihodnje leto ne zgradi lastnih prostorov, preselila v izpraznjeno barako pred okrajem. Nato bomo takoj pričeli z deli in sicer tako, da bo medtem, ko bomo stavbo preurejali, delavska restavracija nemoteno poslovala z dosedanjimi zmogljivostjo.

Od omenjenih objektov bomo še letos spravili pod streho za kandidski otroški vrtec trgovino z živilji. Stavbo bomo zgradili na že stojiščih temeljih in neposredni bližini prvega občinskega stanovanjskega bloka.

Spolšno gradbeno podjetje Pionir in Novoteks bosta še letos pričela graditi novo ambulanto v Bršlinju. Instrumentarij in tudi strokovni kader sta že zagotovljena. Zelenica je od te gradnje odstopila, ker misli opremiti posebno ambulanto v prostorih, ki jih ima na razpolago. Obe ambulanti bosta za podjetja in okoliško prebivalstvo velika pridobitev.

V načrtu smo imeli še pralnico in kemično čistilnico. Tu

Prvotni širši načrti gradnji

Še več blaga

Notranja trgovina je istržila na drobno v letošnjih prvih sedmih mesecih 64,1 milijarde dinarjev ali za 16% več kakor lani v istem času. Porastel je tudi promet v gostinstvu in turizmu. V letošnjih prvih sedmih mesecih je dosegel že 8 milijard dinarjev ali za 8% več kot lani.

V času od januarja do julija letos so porasli osebni dohodki delavcev, zaposlenih v gospodarstvu, za 23%, osebni dohodki izven gospodarstva pa za 29% v primerjavi s istim razdobjem lani. V LR Sloveniji je bilo na račun osebnih dohodkov izplačanih do julija 51,4 milijarde dinarjev. Dohodki delavcev v gospodarstvu so znašali 36,4 milijarde dinarjev, dohodki oseb izven gospodarstva 12,1 milijarde dinarjev, za nagrade in honorarje pa je bilo izplačano 2,8 milijarde dinarjev. Dohodki kmetov so se nekoliko znižali in sicer za 1%, znižali pa so se tudi dohodki zasebnih obrtnikov in sicer v primerjavi s istim časom lani za 7%. Prebivalstvo v naši republici je imelo letos v prvih sedmih mesecih za 103,3 milijarde dinarjev denarnih dohodkov ali za 16% več kot lani v tem času.

Živiljski stroški so bili v letošnjih prvih sedmih mesecih za 2,4% višji kot lani v istem času. Če pa upoštevamo, da so se povprečni mesečni dohodki na zaposlenega povečali od 13.127 dinarjev lani na 15.266 dinarjev letos ali za 16% in da so živiljski stroški v tem času porasli samo za 2,4%, je živiljska raven porasla v prvih sedmih mesecih letos za 13,5% v primerjavi z ustreznim razdobjem lani.

Samo ti podatki nam kažejo na ugodno gibanje gospodarstva v prvih sedmih mesecih. Če hočemo zagotoviti še vnaprej tako ugoden razvoj, velja med drugim še bolj pospešiti razvoj industrijske proizvodnje, ki je, kot rečeno, v juliju nekoliko zastala, zastala pa bo verjetno tudi nekoliko v avgustu. Predvsem bo kazalo misliti na ustvarjanje večjih zalog končnih izdelkov. Tudi v naslednjih mesecih bodo osebni dohodki zaposlenih v gospodarstvu naraščali, narasli pa bodo tudi dohodki kmetov. Ti povečani dohodki pa morajo imeti ustrezno protipostavko, da tako rečemo, v zaloga končnih izdelkov, v pestri izbiri blaga. Vsklajenost kupnih in blagovnih fondov je torej moč doseči le s povečano industrijsko proizvodnjo, zlasti blaga za široko potrošnjo. Gospodarske organizacije bodo morale torej predvideti in izvesti vse potrebne organizacijske ukrepe za nadaljnjo in še hitrejšo rast industrijske proizvodnje.

Uspehi, ki smo jih dosegli v prvem polletju letos in ki jih bomo dosegli v naslednjih mesecih, pa bodo tudi najboljše osnova za še uspešnejše gibanje gospodarstva v naslednjem letu.

Aprila so bili tod še belokranjski steljniki, julija pa že koruza. Med cvetenjem je dosegla 2 metra višine

Več kot 6 milijonov ton koruze

Spričo svojih naravnih pogojev spada naša država v vrsto tistih dežel, ki so pomembne pridelovalke koruze. Po podatkih strokovnih mednarodnih organizacij je Jugoslavija med trinajstimi državami, ki proizvajajo nad en milijon ton koruze.

Jugoslavija je v pridelovanju koruze na drugem mestu v Evropi, prva je Romunija, v svetovnem merilu je pa takoj za ZDA (ki dajo 55% celotne svetovne proizvodnje koruze), Brazilija, Mehiko in Argentino.

Donos koruze v Jugoslaviji pred vojno je bil nekaj nad 18 metriških stotov na hektar (povprečje od leta 1930 do 1939). Takoj po vojni je hektarski donos bil nekoliko manjši, toda zadnja leta, ko posvečamo posebno skrb razvoju kmetijstva, se je začelo prizadevanje za pridelovanje visokorodnih vrst koruze, ker so pogoji za njeno pridelovanje v Jugoslaviji zelo

ugodni. Uspehi so bili še dalje večji, največji pa v letošnjem letu, ki pomeni preobrat v pridelovanju koruze. Letos so bile prvič posejane na velikih površinah visokorodne sorte koruze.

Skupne površine pod koruzo zajemajo letos 2,58 milijona hektarov, od tega odpade na heterozis okrog 425 hektarov. V primerjavi z lanskim letom so skupne površine pod koruzo povečane za 3 odstotke, površine pod heterozisom pa za 80 odstotkov. Pri tem ne smemo pozabiti, da so zasejane površine bile letos veliko bolj obdelane, ker smo v veliko večji meri uporabili sodobne agrotehnične ukrepe. To velja zlasti za kmetijska posestva in sploh za ves socialistični sektor kmetijstva, pa tudi za površine, ki so bile obdelovane v kooperaciji z drugimi individualnimi proizvajalci.

Po dosedanjih ocenah bo jugoslovanski pridelok koruze do

segele letos nad 6 milijonov ton. To je precej več od leta 1957, ki je bilo s 5,6 milijona ton koruze rekordno leto.

Jugoslavija je bila pred zadnjo vojno pomemben izvoznik koruze. Po letu 1945 je bil ta izvoz precej nereden, zlasti zaradi neugodnih vremenskih razmer. Vendar smo dvakrat, leta 1952 in 1958, izvozili okrog 570 tisoč ton koruze in tako spet začeli osvajati tisto mesto, ki ga je Jugoslavija že imela na mednarodnem trgu.

V prvem polletju letošnjega leta je bil izvoz koruze manjši kakor v istem razdobju lani, ker je bil pridelok leta 1958 manjši zaradi slabega vremena. Kot pa sedaj kažejo podatki o oddelkih letin koruze, bo Jugoslavija na koncu letošnjega leta nemara razpolagala s presežki za izvoz, ki bodo znatno višji kot kdajkoli doslej. Ta presežek cenijo na okrog milijon ton. Ta

ko se bo Jugoslavija spet uvrstila med stalne izvoznike koruze, hkrati pa lahko ustregla vsem domačim potrebam.

Letošnji veliki uspeh v pridelovanju koruze je vsekakor posledica prizadevanj za napredek te kmetijske panoge. Ne smemo pozabiti, da so bile njive za koruzo globoko orane, da so bile porabljene velike količine umetnih gnojil, večje kot katero koli leto doslej, da je traktorski park v poljedelstvu dosegel 26.000 traktorjev, do kraja leta pa bo ta številka verjetno narasla že na 30.000. Lani smo porabili 980.000 ton umetnih gnojil, letos pa že milijon 200 tisoč.

Povečani izvoz koruze bo vplival tudi na plačilno bilanco, zlasti še zato, ker Jugoslavija, začeni s prihodnjim letom, bo več uvažala žitaric, kot jih je doslej vsako leto po vojni.

(Po Press-servisu)

Občanom Sevnice ob letošnjem prazniku

Ob občinskem prazniku — 14. septembru — čestitamo vsem občanom v imenu občinskega ljudskega odbora, občinskega komiteja ZKS in občinskega odbora SZDL.

Občina Sevnica ima med 92 občinami Ljudske republike Slovenije vidno 22. mesto s svojimi 19.256 prebivalci. Po površini meri 29.261 ha, kar jo uvršča na 24. mesto v LRS. Od skupnega števila prebivalcev je 10.120 kmetov in 9.126 nekmetkega prebivalstva. Od teh je 2.657 občanov zaposlenih v gospodarstvu. Vsi občani ustvarijo letno 3.158.000.000 dinarjev brutoprodukta. Od površine zemljišč je 58% gozdnih površin, nad 1.300 ha pa je nerodovitnih zemljišč. Ugoden klimatski in zemljepisni položaj občine daje pogoje za vsestranski razvoj vseh proizvodjalnih sil, pestre in vsestranske komunikacije pa povezujejo večino krajev s sosednjimi področji naše ožje domovine.

Stirinaljsto leto dela, uspehov in truda v svobodni, socialistični domovini praznujemo v duhu vsakodnevnih delovnih in političnih zmag pri uresničevanju načel nove, socialistične družbe. Veliki uspehi, ki so bili doseženi v povojnih letih, so trud prav vseh državljanov te občine v skupnosti enakopravnih, delovnih ljudi. Herojska borba članov ZK, ki letos slavijo 40. obletnico obstoja, je že davno pred rojstvom nove, socialistične Jugoslavije postavljala temelje današnji družbi. V okviru narodnoosvobodilne vojne so tudi ljudje teh krajev dali svoj prispevek, svoje žrtve za svobodo, mir in lepšo bodočnost. O tem so neminljive priče številni spomeniki, spominske plošče in nešteti grobovi naših najboljših sinov. Po vojni se je ljudstvo strnilo okoli svoje, ljudske oblasti in z vsemi silami obnovilo porušene, požgane domačije. Obnovili so šole, delavnice, tovarne in kmalu se je slišala izza zidov nova, veselejša pesem dela. Gospodarska moč občine iz leta v leto narašča. Veča se število zaposlenih, večja se narodni dohodek, spreminjajo se družbeni odnosi in ljudje.

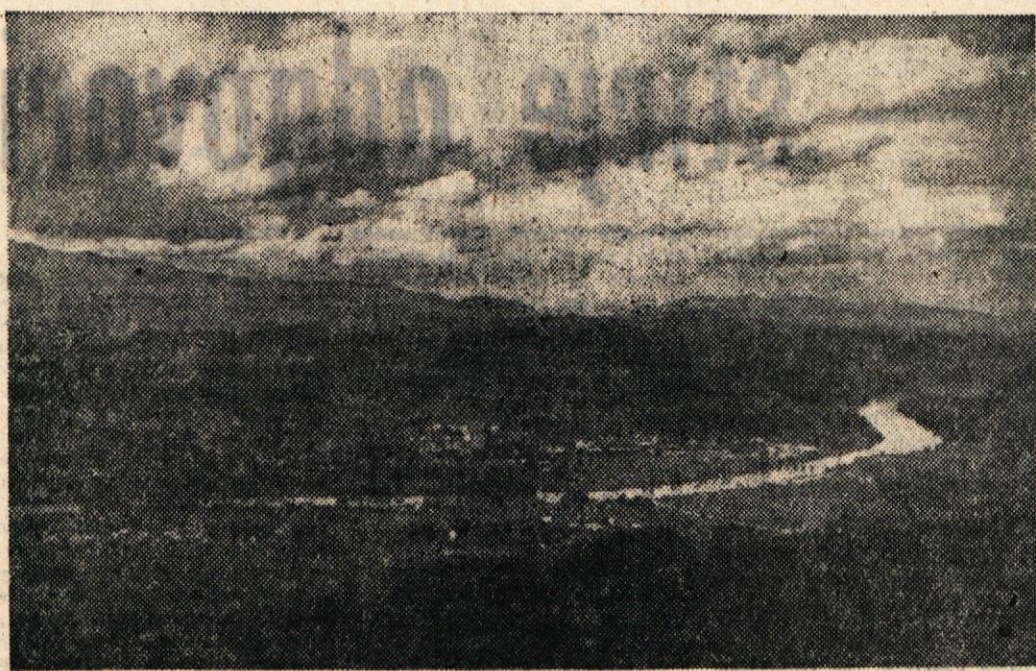
Cilje, ki jih ima naša družba kot celota, je natančno opredelil program Zveze komunistov na svojem VII. kongresu. Ta program je postal preko organizacij ZK in SZDL osnovna delovna parola vseh naših državljanov. Osvojili so ga milijoni delovnih ljudi, osvojili in prevzeli so ga tudi naši občani. Izvršitev načel programa ZK jamči, da bo pravilna pot, ki jo odobrava ves napreden svet, privedla slehernega državljanca do tiste stopnje osebnega zadovoljstva, ki mu daje vedno znova energijo za nadaljnje delovne napore in zmage.

Občani Sevnice!

Strinimo se bolj svoje vrste okoli naše ljudske oblasti. Okrepimo socialistično demokracijo v vseh samoupravnih organih. Dosledno zastopajmo pravice državljanov in ljudskih odborov, delavskih svetov, združenj svetih, šolskih in vseh drugih odborov. S skupno močjo, z vedno večjo storilnostjo, vedno večjo kmetijsko proizvodnjo na sodobnih organizacijskih temeljih bomo dvigali našo osebo in s tem tudi družbeno blaginjo. Z vključevanjem in aktivnim delom v družbenih in političnih organizacijah bomo lahko poživili družbeno, družabno in zabavno življenje. Seznanjajmo našo mladino s slavno zgodovino ZK in NOV, učimo jo na svetlih tradicijah naših herojev in borcev, kako je treba ljubiti domovino.

Ob občinskem prazniku občine Sevnica borbeno pozdrave tudi vsem ostalim delovnim ljudem okraja Novo mesto in vse ožje in širše domovine.

Sekretar obč. komiteja in predsednik ObLO Sevnica
MIRO GOŠNIK **KAREL KOLMAN**

SEVNICA raste in se razvija. Vsako leto nov napredek v industriji, gospodarstvu in komunalni dejavnosti, kar pričra o prizadevnosti vseh občanov za napredek in čim lepšo podobo tudi središča njihove občine

Kmetijstvo in finance v sevniški občini

31. avgusta je zasedal svet za finance pri občinskem ljudskem odboru Sevnica. Obširen dnevni red je obsegal važne točke, iz katerih povzemamo le najvažnejše ugotovitve.

Predpis davkov za III. tromesečje so člani sveta odobrili. Za dve kmetijski zadruzi so dali jamstveno izjavo za nabavo poljedelske mehanizacije, ki bo pri jesenski setvi že uporabljena. Člani sveta za finance so nato potrdili še zaključni račun investicijskega sklada občine. Ta sklad izkazuje aktivno nad 28 milijonov dinarjev, ki pa je vsa pri podjetjih. Slabše je stanje pri stanovanjski upravi, ki je v reorganizaciji in ki zaradi pomanjkanja strokovnih moči ni predložila zaključnega računa.

Pogovorili so se še o raznih podrobnostih, na koncu pa so analizirali še izvrševanje občinskega proračuna. Ta še ni na tekočem za to leto in mora občina jemati kredit, od katerega pa seveda plačuje obresti. Zato so bili člani sveta mnenja, da naj bi se s primernih ojačanjem finančne službe občinskega ljudskega odbora dosega hitrejša izterjava družbenih sredstev. Dogaja se, da celo podjetja ne odvajajo svojih obveznosti ob občine, izterjave pa grejo počasi. Kadrovska zasedba tega oddelka na občini je vsekakor prešibka, to pa ima tudi gospodarske posledice.

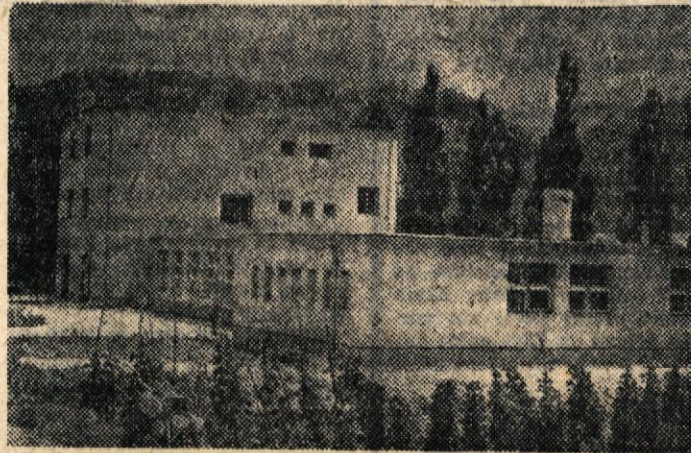
Za čez dva dni so se v sejni sobi zbrali tudi člani sveta za kmetijstvo. Tudi od tu prihajamo le nekaj misli in zaključkov. Spričo večjih potreb za prehranbenimi artikli in odpovedi uvoznih pogodb, je bil plan za

kmetijsko proizvodnjo nekoliko zvišan. Da bi to zvišanje prilagodili posameznim področjem, so se zmenili, da naj bi občinsko kvoto setvenih površin ne razdeljevali šablonsko, temveč po dejanskih zmogljivostih posameznih združ. Zato so razbitje povlnnega plana prepustili v presojo kmetijski zadruzi, obenem pa so se zmenili za koordinacijski sestanek, kjer bi plan dokončno sprejeli. S tem v zvezi so analizirali tudi preteklo gospodarsko leto pri proizvodnji pšenice. Kalkulacije so dokazale, da je domača pšenica pri uporabi 300 kilogramov umetnega gnojla imela lastno ceno 33 dinarjev, italijanska pšenica pa pri 1.300 kilogramih umetnega gnojla 26 dinarjev za kilogram. Da bi lahko smotno vsilili družbeno sredstva v vinogradništvo, so sklenili določiti ožja področja, kjer trta najlažje uspeva. V teh predelih se bo vinogradništvo pospešeno razvijalo, drugje pa bi bila uporaba družbenih sredstev nesmotna. Pri tej točki dnevnega reda so tudi sklenili, da bi naj posebna komisija strokovnjakov čimprej izdelala okvirni predlog za rajonizacijo posameznih kmetijskih kultur, z uzakonitvijo takega odloka po okrajnem ljudskem odboru pa bi odpadla tudi znatna težava okoliš praprečevanja naših kmetovalcev. Nekaj jih je še vedno takih, ki ne verjamejo kalkulaciji in dejstvom, ampak hočejo po vsej sili gospodariti po starem načinu. Ker pri tem trpi vse državo gospodarstvo, je razumljivo, da je družba upravičena podvzeti tudi druge ukrepe. Le um-

no kmetovanje z naprednimi proizvodnimi sredstvi lahko osamosvoji našo deželo z živilskimi proizvodi.

Razpravljali so tudi o veterinarski postaji, končna razprava pa bo še sledila. Razširili so komisijsko priznanje plemenjakov. Pod točko »razno« so se pogovorili o ukrepih zoper lju. dl, ki nesmotno izkoriščajo

gozdno bogastvo. Znano je, da so gozdovi v teh krajih pretežno v privatni lasti, vendar si zaradi izrednih važnih pomenov družba lasti nadzor nad gospodarjenjem v njih. Tudi po tem vprašanju so sprejeli primerne sklepe. Posebno ostro bodo nastopili odgovorni organi proti špekulantom in prekupčevalcem z lesom.

Konfekcija »Lisca«. Zdravi, svetli in sračni prostori so prizorišče milijonov vbdov igel šivalnih strojev v mehko blago.

Hmelj, jabolka in stanovanja

Pri Kmetijskem gospodarstvu v Sevnici so začeli obirati hmelj že 15. avgusta in ga bodo trgali do 10. septembra. Povprečno ga

Cesta

Gozdarska poslovna zveza gradi oziroma rekonstruira cesto Impoljca-Zavratec. Računajo, da jim bo z razpoložljivimi sredstvi uspelo cesto skoraj dokončati, ostalo bo le približno 900 metrov. Ko bodo (upajo vsaj) dobili denar še za ta del, se bodo, ki že zgrajenim 11 kilometrom ceste od Skočjana preko Bučke do Impoljce, priklučili še zadnji trije kilometri. Pot od Sevnice do Novega mesta bo skrajšana kar za 16 kilometrov. Računajo, da bo sčasoma le urejen priključek na novo avtomobilsko cesto pod Bučko, potem pa se temu delu Zasavja odpira sodobna pot v svet.

Cesta je lepo izpeljana, 4 metre široka in ponekod pravzaprav nova. Zaradi stalnih nevarnosti, ki jih je za staro, ozko in nepregledno cesto predstavljal hudoornik, so ga na treh mestih prestavili in delno zregulirali. Enakomerni padeč oziroma vzpon bo dovoljeval kar lepe hitrosti za avtomobilski promet.

obira na dan 200 ljudi. Hmelj je kljub pozni obratni sezoni dobri kvalitete, ker so ga večkrat škropili. V začetku za trgatve niso imeli dovolj delavcev; toda na pomoč sta jim prisločila okraj in vojaška komanda, ki je poslala na obranje večjo skupno vojakov. Ti so bili tudi najbolj pridni obiralec, saj je nekaj vojak nabral 18 škafov v enem dnevu, kar je bil tudi rekord.

Gospodarstvo ima zasajenih s hmeljem 10,5 ha zemlje in pričakuje donos 1500 kg na hektar. Ves hmelj je drugoletni. Sušijo ga v lastni sušilnici, ki so jo zgradili pred kratkim, stala pa jih je 11 milijonov dinarjev. Takoj za obiranjem hmelja jih čaka obranje jabolk. Jabolna letina bo letos slabša zaradi aprilske pozebe. Kljub temu bodo letos izvozili 7-8 vagonov jabolk, 5-6 vagonov pa jih bodo prodali doma.

Posestvo ima 35 ha jabolčnih nasadov, od katerih jih rodi 19. Ostali so mlajši in bodo dosegli polno rodovit v letih 1962 in 1963. Vsi nasadi so srednje ali nizkotebelni.

Ze ta teden namerava posestvo začeti z gradnjo 7-stanovanjskega bloka, ki naj bi bil predvidoma vseljiv v prvem polletju prihodnjega leta in jih bo veljal 12,5 milijona dinarjev. V bloku, ki bo stal blizu sedanje uprave in nasadov, bo sta dve samski stanovanji in 5 družinskih.

Prizadevna skrb Zveze borcev

Občinski odbor ZB v Sevnici združuje nad 500 članov. Ob centralni proslavi v čast 40. obletnice KPJ in SKOJ so člani ZB razvili svoj društveni prapor, ki jim je v ponos.

Delavnost te organizacije se je v preteklem letu gibal v glavnem okoliš borcev, vojnih sirot in Ertev fašističnega terorja. Takih mladoletnikov je v občini še vedno okoli 100 in bdi nad njimi stalno odbor ZB. V tem letu so na letovanje poslali osem takih otrok. Občutno pomoč jim nudi organizacija ZB tudi pri pouku v šolah, kjer imajo stalen stik z njimi. Precej pomoči so jim nudili tudi pri vključevanju v uk in v razne poklice. Otroci padlih borcev so ZB hvalili za vsestransko pomoč.

Skrb za člano se odraža v celi vrsti odborovih akcij v prid borcem. V občini imajo organizirano tudi stalno brezplačno pravno pomoč za člano ZB. Tam lahko vsi člani dobijo vse vrste pravnih in drugih nasvetov, kar je že mnogim koristilo. Posebno pozornost poklanja ZB tudi svojim članom, ki jih zadene kakšna nesreča. V vseh takih primerih od sedaj so jim prisločili na pomoč z vsemi razpoložljivimi sredstvi. In težave? Predsednik občinskega odbora tovariš Jože Jenčič pravi, da bi bilo treba za člano ZB storiti še marsikaj, le da se odbor največkrat ustavi pri vprašanju sredstev.

Sindikati so opravili veliko delo

Od skupnega števila nekaj nad 2600 zaposlenih je v sindikalno podružnice vključenih kar 2200 delavcev. Te vsekakor številno, vsi ti delavci so vključeni v 23 podružnicah.

Osnovna značilnost skupnega dela občinskega sindikalnega sveta so brez dvoma stalna skrb za kadre v sindikalnih vodstvih, izredno uspešni seminarji za predsednike sindikalnih podružnic in za predsednike delavskih svetov. Vsi udeleženci teh seminarjev so soglasno izjavili, da so jim seminarji in strokovni seminarji na izredno koristni. Posebno veliko delo so sindikati opravili pri sprejemanju letošnjih tarifnih pravičkov. Stalno si med seboj izmenjujejo tudi obiske po podružnicah, kjer delavci živo in temeljito razpravljajo o svojih problemih pri delu. Precej truda je sindikati vložili tudi pri zbiranju sredstev dveh tretjin ob zaključnih računih in želje.

Predsednik OBSS — tov. Dušan Brelih — pravi, da bi radi hitreje dobili analize okoliš izpolnitve planov po posameznih vrstah gospodarstva. To bi omogočilo še hitrejšo posredovanje po posameznih podružnicah in seveda tudi bolj dvirno raven razprav na množičnih sindikalnih sestankih. V jeseni nameravajo nuditi podružnicam pomoč pri slobnem in strokovnem izobraževanju delavcev, prav tako pa bodo še nadalje pripravljali stalne mesečne sestanke v podjetjih. Na takih sestankih je namreč v preteklem letu prišla cela vrsta predlogov iz vrst delavcev, ki so vsi znatno pripomogli k uspešnejšemu delu sindikalne podružnice. Marsikje so taki sindikalni sestanki odkrili tudi skrite rezerve in napake. Ko so jih odstranili, je bil delovni učinek kmalu večji. In nagrajevanje? Temeljita analiza tarifnih pravičkov je pokazala večnoma zdrave težnje. Cela vrsta gospodarskih organizacij pa je že po sprejemu tarifnih pravičkov uvedla nagrajevanje po učinku in po enoti proizvoda. V takih kolektivih se ne bojijo več za izvršitev plana, temveč ga vsi znatno presega.

Sevniška razglednica: GRAD

SPORED PRIREDITEV

FETEK, 11. SEPTEMBRA:

Ob 20. uri — kinopredstava, francoski film »Zakon je zakon«.

NEDELJA, 13. SEPTEMBRA:

Ob 9. uri zjutraj — velika gasilska vaja na trgu v Sevnici.
Ob 14. uri — nogometna tekma Brežice : Sevnica. Po tekmi ljudsko rajanje v gasilskem domu s strelskim tekmovaljem.

PONEDELJEK, 14. SEPTEMBRA:

Ob 8.30 — na trgu promenadni koncert godbe na pihalu JZ Zidani most.
Ob 9. uri — slavnostna seja obeh zborov ObLO.
Ob 9.30 — komemoracija pri pločih na okrajnem sodišču.
Ob 10. uri — svečanost pri spomeniku padlim borcem pri železniški postaji. Po svečanosti odhod motoriziranih štafet od vseh spomenikov in plošč v vsej občini. Med svečanostjo razvije prapora krajevne organizacije ZB Sevnica.

Pri postaji v Sevnici je lani in letos zrasla stavba posebne oblike. Lani četrtina je visoka, dvanadstropna. Desni del pa je nizek, pritličen. Nova je, pred njo je lepo urejeno dvorišče in bel pesek kaže na skrbno gospodarje v tej stavbi. To je konfekcijsko podjetje LISCA — Sevnica. In znotraj? Prillični trakt stavbe je ena sama zračna in svetla delavnica, v prvem nadstropju je uprava, v drugem pa — po mojem okusu — najlepše stanovanje, kar sem jih videl v Sevnici v novih stavbah. Vse to je zraslo iz lastnih sredstev mladega podjetja, le za stanovanje so najeli kredit.

Začeli so 1. septembra leta 1954. Takrat jih je bilo v majhnem obrtnem podjetju vsega skupaj — štiri, pa so v štirih mesecih že ustvarili milijon dinarjev. Kravate, pa lepa in okusna drobna ženska galanterija so dali te denarje. Potem je šlo stalno navzgor; leta 1955 je bilo zaposlenih osem ljudi, brutoprodukt pa je zrasel na 12 milijonov dinarjev. Leto 1956 pokaže že 12 zaposlenih in nad 30 milijonov dinarjev proizvodnje; leto 1957 je bilo približno enako, v letu 1958 pa so pričeli graditi, povečali so število zaposlenih na 40 in dvignili proizvodnjo na okoli 90 milijonov dinarjev. Letošnji plan izkazuje vrednost proizvodnje za 120 milijonov dinarjev, ki jih bo ustvarilo 52 ljudi. Tako viden napredek podjetja je omogočilo predvsem pridno delo kolektiva in, kar je morda še važnejše, stalna in visoka kakovost izdelkov. Pravijo, da se komaj otepa

podjetju le vsak drugi ali tretji dan, ko prinesejo gotove izdelke in dobijo novo blago. Ko bodo dobili vse predvidene stroje, bo v podjetju zaposlenih okoli 80 šivilj. Razen sedaj zaposlenih pa dela na domu v priložnostnem delovnem razmerju še stalno

diči dovolj blaga. Tu se resnično pozna star izrek — da se dobro blago samo hvali.

Kadrovske težave so vsak dan manjše — v podjetju so si zadnji čas zagotovili zasedbo skoraj vseh delovnih mest z ustreznimi ljudmi. Delavski svet in upravni odbor sta še mlada, brez primernih izkušenj v upravljanju toda člani so tudi še mladi — po letih in delovnemu staž. Občinski organi jim bodo morali nuditi še veliko pomoči, da bodo šli vzporedno z rastjo zgradbe, proizvodnje in milijonov tudi ljudje, odnos imed njimi in vzdušje v kolektivu. Zaposlitev žena na tem fizično lahkem delu bo brez dvoma pripomogel tudi k odpravi nešteti težav, v katerih bi ta ali ona žena ali dekle bila, da ni trzela ta — nov, mlad in vneem poln kolektiv. Smejo gledajo v jutranji dan, jamstvo, da bo ta lepši od večerašnjega, pa so njihove marljivje roke ki dan za dnem pomikajo v šivalne stroje izkrojene kose blaga, ga likajo, zlagajo, režejo, zavijajo v okusne vrečke in ga pošiljajo po vsej domovini — v roke potrošniku.

Težave — le kje jih ni! Tu so največje pri nabavi ustreznega blaga, ki se mnogokrat tudi uvaža. Toda s primerno skrbjo si znajo tudi tu zagotoviti stalno primerno zalogo. Tržišče za njihove izdelke se razširja od Ljubljane do južne Makedonije in pravilno, da kupcem nikoli ne morejo nu-

IZ MALEGA JE ZRASLO VELIKO

Obisk v najmlajšem sevniškem podjetju

naročil, toliko jih prihaja vsak dan. Da delajo resnično pridno, kaže podatek, da so polletni plan presegli za celih 15 odstotkov in če bodo tako vzdržali do konca leta, bo do čisti 138 milijonov dinarjev vrednosti. Trenutno jih ovira še pomanjkanje ustreznih šivalnih strojev, upajo pa, da jih bodo do konca leta dobili deset in bodo potem nadaljnjih 20 žena zaposlili v podjetju. Sedaj namreč od 52 zaposlenih hodí na delo v podjetje samo 22 šivilj, ostale pa delajo doma in so v

Napori, uspehi in načrti sevniške lesne industrije

Sevnica ob Savi! To je središče obsežnega gozdnega področja. Zato ni čudno, da je tu močno razvita lesno-predelovalna industrija. Podjetja Jugotanin, Kopitarna in Mizarska produktivna zadruga so ponela ime tega prijaznega posavskega kraja po vsej domovini. Glas o sevnških taninarjih, kopitarjih in mizarjih pa je prodir

tudi onkraj meja naše domovine. Tja so ga ponesli kvalitetni izdelki sevnških podjetij lesne industrije. Iz naslednjih vrstic boste zvedeli, kaj delajo, kako živijo in gospodarijo delovni kolektivi sevnške lesne industrije. Oni dan sem se mudil ondi, jih obiskal in zvedel tole. Preberite!

Jugotanin bo gradil nov obrat

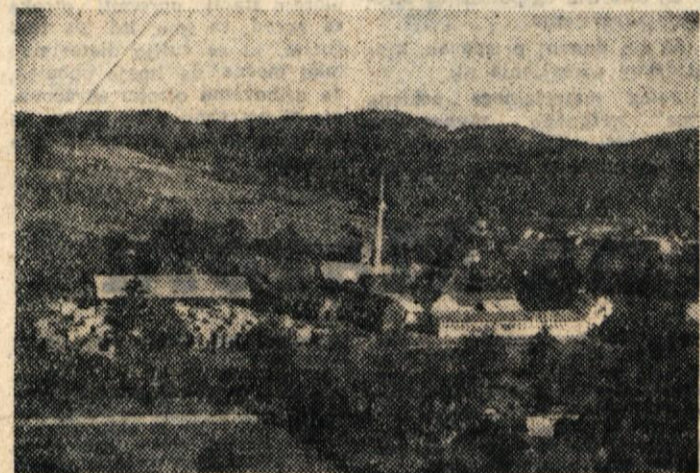
Najprej sem se ustavljal v Jugotaninu, največjem sevnškem podjetju. Da je temu res tako, pričajo velike skladiščne hale, ki tovarniške prostore skoraj popolnoma zakrivajo, tako da je od daleč viden le dimnik. 'Obel sem visoko naloženo vozilke z lesom, pripravljene za predelavo, in vstopil v obratne prostore. Pisarne so bile prazne. Bila je sobota, kazalci na uri pa so se že nagibali čez dvajseto. Končno sem le našel dl. direktorja in tehničnega inženirja. Zapletel sem se v živahen razgovor in zvedel, da so do konca avgusta letos proizvedli 1477 ft (filter ton) kostanjnih in hrastovih taninskih ekstraktov. S tem so letošnji osem mesečni družbeni načrt presežili za 8,1%. V primerjavi z istim razdobjem minulega leta so proizvedli kar 120 ft več, število zaposlenih pa se je le malenkostno zvišalo. Pri tem so ustvarili tudi večji čist dohodek in ga razdelili procentualno v boljše sorazmerju kot je bil predviden ter so tako za nekaj odstotkov okrepili tudi svoje sklade.

Brez dvoma je na dosežene uspehe precej vplivalo nagrajevanje po učinku, saj je nad polovico zaposlenih nagrajevanj po učinku. Pa tudi premiranje za čim boljše izluževanje in drobljenje lesa ter znižanje vzdrževalnih stroškov zelo vzpodbudljivo vpliva na delavce.

Vendar imajo tudi v Jugotaninu težave. Tako se mi povedali: — Ozko gredo proizvodnje predstavitelji izparilniki. Sedanjni so bakreni in terjajo stalno menjavanje cevi. Naročili smo nove. Ti bodo izdelani iz nerjavčevega jekla, zato bodo boljše. S tem pa se bodo močno znižali vzdrževalni stroški. Težave imamo tudi z nabavo obdelovalnih bobnov. Zaradi precizne izdelave jih pri nas naredi izdelujejo, zato jih le tež-

ko dobimo. Če ne bo šlo drugače jih bomo morali uvažati. In načrti?

— V načrtu imamo gradnjo novega obrata za proizvodnjo lesonitnih plošč. Proizvajali jih bomo iz odpadkov oziroma iz izluženega lesa, katerega zdaj kurimo. Za proizvodnjo taninskih ekstraktov izkoriščamo surovine le 6-8%, medtem ko bomo potem praktično izkori-

Pogled na Kopitarno, najstarejše industrijsko podjetje v Sevnici, nastalo pred 73 leti. Danes je to močno moderen obrat

stilil več les. Kurili bomo pa s premogom, kar bo precej ceneje. Sicer smo imeli za predelavo izluženega lesa več variant, vendar se je pokazala za najboljšo predelava v lesonitne plošče, po katerih je veliko povpraševanje. Po načrtih predvideno proizvodnjo 15.000 ton lesonitnih plošč letno, od tega manjši odstotek oplenitenih. Za uresničitev tega načrta bo potrebno 1 milijardo in pol investicijskih sredstev. Z dograditvijo novega obrata bo družbeni bruto proizvod naraste na okrog 2 milijardi dinarjev letno. Zaposlili pa bomo še okrog 200 novih delavcev.

V Kopitarni letos največja proizvodnja, kar obstoji tovarna

Poslovali sem se od Jugotanina in se oglašil v Kopitarni. Tudi tukaj so že uživali soboto in se pripravljali na prijeten nedeljski počitek. Mimogrede sem silšal:

— Kaj praviš, kakšno vreme bo jutri?

Odgovora nisem ujel. Sam pri sebi sem preklel novinarski poklic, hip zatem pa že trkal na vrata stanovanja direktorja Kopitarne tovariša Lipovška. Prijazno me je sprejel in že sva kramljala o tem in onem.

Uspehi tega najstarejšega sevnškega industrijskega podjetja, saj bo leta 1961 praznoval že 75-letnico svojega obstoja, so v zadnjih letih presenetljivi. Razširili so tovarno, uredili sanitarne naprave za delavce, prvi v občini uvedli topli obrok maizice in tovarni šola. To pa se iz leta v leto bolj odraža tudi v proizvodnji. O letošnjem po-

da smo dosegli za 20% večji efekti.

Kaj pa težave in načrti? — Precejšnji problem predstavljajo še vedno iztrošeni stroji, ki pa jih postopoma zamenjujemo z novimi. Računamo, da bo ves strojni park pri sedanjih pogojih izmenjen v petih letih. Hude težave so tudi sprlo pomanjkanja tehničnega kadra. Tudi to vprašanje bo v nekaj letih rešeno. Na srednji, tehnični šoli študiramo 6 gojencev, na ekonomski fakul-

V Mizarski produktivni zadrugi dobro izpolnjujejo družbeni načrt

Pa se ustavimo še v Mizarski produktivni zadrugi, v tem mladem, a prizadevnem sevnškem podjetju lesne industrije. Tu sem se pogovoril s predsednikom UO Antonom Vavtarjem

Tako smo si na kratko ogledali tri sevnška podjetja in njihove kolektive. Zdej pa pridajmo še nekaj lastnih misli in ugotovitev. Vsekakor so v izvajanju letošnjega družbenega načrta vsa tri podjetja dosegla zelo lepe uspehe. Tu ni kaj oporekati. Slabši pa je finančni uspeh. Predvsem v Mizarski produktivni zadrugi, kjer realizacija finančnega plana ne gre vsitric s proizvodnjo. Zato bodo morali v drugem polletju ustvarjati dohodka posvetiti več pozornosti. Sicer pa smo prepričani, da se bo po ureditvi notranjih odnosov, za katere vemo, da niso najboljše, poslovanje tudi v tem pogledu izboljšalo. Pa še nekaj, kar mi sevnški mizarji prav gotovo ne bodo zamerali. Ne bilo bi slabo, če bi tudi v tem podjetju člani delavskega sveta dobili material za svoje seje nekaj dni prej, kakor je to v navadi v vseh ostalih podjetjih, kajti tako bi se na sejo lahko temeljiteje pripravili in v razpravi bolj aktivno sodelovali.

Pomanjkanje kadra, iztrošenost osnovnih sredstev, strojne parka in utemenjenost delovnih prostorov pa so problemi, ki veljajo za vsa tri podjetja. Potreba po razširitvi in nakupu novih strojev je očitna povsod. To so težave, ki jih ni mogoče čez noč odpraviti. Bržčas bo prišla sevnška lesno-predelovalna industrija na zeleno vejo šele po temeljiti rekonstrukciji, ki je predvidena za vsa podjetja.

Za kratko izjavo o perspektivnem razvoju lesne industrije v sevnški občini smo naprosili še načelnika za gospodarstvo pri Oblo Sevnica, tovariša Zvonka Kranjca. Tako je odgovoril: — Perspektivni načrt sevnške lesno-predelovalne industrije je vsklanjen in vključen v republiški načrt razvoja lesne industrije v Sloveniji. Ta predvideva rekonstrukcijo žage in ostalih obratov Kopitarne, izgradnjo novega obrata za izdelavo lesonitnih plošč v Jugo-

slavstvu je direktor tovariša L. povšek povedal: — Letos smo dosegli največjo proizvodnjo in realizacijo od kar obstoji tovarna. V avgustu smo r. pr. dosegli realizacijo 50 milijonov dinarjev, medtem ko je ta v prejšnjih letih znašala le 33 milijonov dinarjev. Močno je porasla proizvodnja kopit in pet, pa tudi obrat žage je postal donosen. Na slednjem se je letos vrednost proizvodnje na enega zaposlenega dvignila za 83%. K temu je največ pripomogla spremenjena struktura obdelave. Povprečno pa se je produktivnost letos povečala za 23%. Na dosežene uspehe je vplivalo več čimtaljev. Predvsem pa nabava nekaterih novih strojev — kupili smo jih z lastnimi sredstvi —, nagrajevanje po učinku in izboljšanje delovne organizacije v tehnološkem procesu. Samo s postopnim uvajanjem sistema nagrajevanja po enoti proizvo-

in predsednikom DS Karlom Radčem. Tole sem zvedel: — V izpolnjevanju družbenega načrta smo vsak mesec nekoliko pred njim. Malenkostno pa zaostajamo v doseganju predvidenega dohodka. To pa zato, ker so se zaradi podražitve surovin predvideni materialni stroški povečali za 14,82%. Računamo, da bomo dosegli letos nad 140 milijonov dinarjev prometa. Družbeni bruto produkt pa se je na enega zaposlenega povečal za 18% v primerjavi z minulim letom.

Naše podjetje izdeluje predvsem luksuzno pohištvo. Opremil smo že več zveznih in republiških ustanov, pa tudi izvažamo precej. Skoraj 25% vse proizvodnje. Največ izvažamo v evropske države in Ameriko.

V načrtu imamo prehod na nagrajevanje po učinku, vendar pa je pri nas to težje izvedljivo, ker nimamo serijske izdelave. Prav tako imamo v načrtu še razširitev podjetja, kajti sedanjih prostorov so za tolikšno proizvodnjo preveč utenjeni.

Takole se z Lisee odpre pogled na rodovitno kempoljsko polje

metnega in v šoli za socialne delavce enega. Tako bo Kopitarna med prvimi v Posavju dobila tudi socialnega delavca. V izdelavi imamo načrte za temeljito rekonstrukcijo podjetja, s katero se predvideva dokončna izmenjava strojne parka, gradnja novih obratnih prostorov, predvsem pa naravnih in umetnih sušilnic. Investicije bodo znašale okrog 300 milijonov dinarjev, prav za toliko pa se bo po končani rekonstrukciji povečal družbeni bruto produkt.

Taninu in razširitev Mizarske produktivne zadruge, ki bo povečala svoje kapacitete za 112 odstotkov. Vse to bo predvidoma realizirano do 1965. leta.

V ponedeljek bodo marljive roke sevnških taninarjev, kopitarjev in mizarjev za hip obstale. Za en sam dan, vendar dovolj, da se bodo spomnili vseh tistih, ki so najdražje kar so imeli — svoje življenje darovali za lepo prihodnost nas vseh. Ob občinskem prazniku, prazniku vseh delovnih ljudi sevnškega komunne, jim želimo še mnogo uspehov in delovnih zmag, ki bodo brez dvoma precej pripomogle k hitrejšemu dvigu življenjske ravni naših delovnih ljudi!

Rihard Šoper

Približali so se jesenski planu
Kmetijska zadruga Tršiče ima jesenski plan setve žitaric na 34 hektarjih. Dosegli so ga že 27 hektarjih. Tudi pogodbenega plana za travništvo, ki je 34 hektarjih, so izpolnili že polovi. Ko. Zal pogodb ne sklepajo na nove obrazce, ampak še na stare in vežejo kmete samo na prodajo kromplja zadruzi. S takim poslovanjem zadruga še

da se plan zniža za 66 hektarjih, kar najmanj 20 odstotkov zemlje, zasejane s pšenico, kmetje ne bodo dali v kooperacijo. — Prav tako je dal ZS predlog, da se zniža plan setve ječmena od 33 na 15 hektarjih. Letos kmetje niso hoteli v kooperacijo. Lanj so zaradi dobre strokovne službe precej pridelali, saj je bilo povprečje pridelka 4100 kl. logramov na hektar, zato so se izgovarjali, da znajo zdaj že sami pridelovati italijansko pše-

nico. Ko pa so zvedeli za razliko cene gnojil, kooperanti imajo namreč obuten popust, so se le omehtali in ima zdaj zadruga sklenjenih pogodb za 110 hektarjih.

Odkup klavne živine se je izboljšal, saj jo prodajajo celo v Radeče, Loko, Hrastnik in Trbovlje, seveda pa oskrbe tudi mesnice na svojem področju.

Pitanje živine se uveljavlja
Na zadrudnih dogonih v Sentjanžu prodajajo kmetje slabo živino in kupilo v zameno dobro, ki jo bodo pitali. Pitanje živine se tu vedno bolj uveljavlja. Z načrtnim pitanjem pa bodo začeli čez dve leti, ker bodo šele takrat dobili iz šole strokovnjaka, ki bo vodil ta pitališča.

Jesenski plan za žitarice imajo za 44 ha, dosegli pa so ga šele 9,5 hektara. Lanj so imeli s pšenico na nekaterih področjih uspeh in so pridelali tudi po 3700 do 4000 kilogramov na ha, drugje pa je bilo slabše, ker so kmetje sejali pšenico na plitvi pešeni zemlji, zato se bodo morali letos spet potruditi, da bodo dosegli plan. Kmetje plačujejo zadrudne usluge in reprodukcijski material za jabolki in živino.

Tako je rasel sevnški svetlane — kombinirana trgovsko-stanovanjska hiša

doigo ne bo imela v rokah blagovne politike svojega področja.

Povprečno so letos pridelali italijanske pšenice 4000 kilogramov na hektar, največ je je imel Anton Tratar iz Sklovnika, ki je dosegel na hektar 4950 kilogramov pridelka. Zaradi visokih donosov italijanske pšenice bodo letos lahko dosegli plan setve žitaric, medtem ko so lanski plan izpolnili le 80 odstotno ali 7,5 hektara.

Težave ima zadruga z odkupom in pitanjem živine, ker prihajajo na njeno področje mešetarji z Notranjskega in odkupujejo vso živino kot plemenko, čeprav je gre verjetno precej v zakol. Mešetarji plačujejo nad dogovorjenimi cenami, zato pravijo kmetje, da se jim živine ne spleča pitati. Kdo bo naredil pri teh črnih odkupih red?

Bile so težave
Na področju kmetijske zadruge Sevnica sejejo kmetje pšenico na 82 hektarjih, zadruga pa ima plan pogodbenega sodelovanja s pšenico za 95 hektarjih. Zadrudni svet je dal predlog,

DELO OBČINSKEGA SVETA SVOBOD IN PROSVETNIH DRUŠTEV

Občinski svet Svobod in prosvetnih društev ima tri pomožne svete — za izobraževanje, dramatično in glasbo. Ti se ukvarjajo s problematiko 8 prosvetnih društev in z Svobod. V vseh teh prosvetnih organizacijah se udeležujejo stari in mladi, predvsem v zimskem času, ko so posamezne naše vasi več ali manj odrezane od kulturnega življenja v večjih krajih.

V pretekli sezoni so se vsa društva ukvarjala že z znatno bolj zahtevno tematiko. Poseben višek dela in prikaz uspehov je bil spomladski organiziran kulturni teden, ki je bil posvečen 40. obletnici KPJ in SKOJ. V tem tednu so svoje najbolje uspehe prikazala prav vsa društva, ki so navzkriž gostovala po vseh večjih krajih. Izobraževalnega dela je bilo bolj malo, zato pa so sedaj obeti znatno boljše kot vsa leta nazaj. Pri občinskem ljudskem odboru je namreč ustanovljen center za izobražbo odraslih, od katerega si prosvetarji na vaseh marsikaj obetajo. Po prvih vesteh iz tega centra se pripravljajo programi, ki bodo zanimivi za vse sloje in poklice in se tako obeta v okviru poljubnega izobraževanja posebno živahna zimska sezona. Pri tem verjetno ne bo manjkalo tudi sodobnih pripomočkov, kot so magnetofoni, film in druga sredstva za nazorni pouk in zanimiva predavanja. Prosvetna društva pa planirajo že sedaj (posebno dramatski odseki) dela, ki bi jih radi trajali.

GASILSKE ORGANIZACIJE NISO V SKRBEH ZA NARAŠČAJ

Skupno z industrijskimi enotami šteje sevnška občinska zveza 14 društev. V teh je vključenih nad 500 prostovoljnih gasilcev. Pohvalno je, da nobeno od društev ni v zadregi za naraščaj, saj se okoli večine gasilskih domov suče dovolj mladih, ki jih privlači zanimivo orodje, voda, stroji in drugo. Pred kratkim so mladinci tudi tekmovali in dosegli prve uspehe. Med najbolj opremljenimi društvi sta vsekakor Sevnica in Krmelj, dočim ostala društva s pitliimi sredstvi le slabo dopolnjujejo svoj inventar in orodje. Trenutno so vsa društva v občini zaposlena s pripravami na gasilski teden, ki bo konec tega meseca. Po posameznih društvih je potekajo proslave v ta namen. Organizirali pa bodo tudi centralno občinsko proslavo v tednu gasilcev.

Višja izobrazba - boljše delo, večja plača
V Sevnici pripravljajo ustanovitve posebne šole za izobraževanje odraslih, ki naj bi bila povsem samostojna. Finančna sredstva bo dobivala iz sklada za kadre pri podjetjih.

Ta teden bo poslala šola ankete v podjetja, ta pa bodo sporočila svoje želje — kakšne šole so za odrasle potrebne. S temeljito analizo delovnih mest v podjetjih bodo videli kakšna izobrazba manjka njihovim delavcem in uslužbenecem na posameznih delovnih mestih. Prav tako bodo poslali ankete tudi v kmetijske zadruge. Šola bo tako zvedela, kakšna predavanja si žele naši ljudje na deželi in jim jih bo tudi posredovala. Za vsi imajo predvidena predvsem kmetijska, zdravstvena in poljudna znanstvena predavanja, ki pa ne bodo kampanjska, ampak sistematična, saj bo točno

določeno že vnaprej, kateri dan v mesecu bodo v vsaki vasi. V šolo za izobraževanje odraslih bosta vključeni večerna osemletka in ekonomska srednja šola, ki delata še nekaj let, nadalje večerna gimnazija, šola za starše, gospodinjstvi center in večerna politična šola, ki bo začela s poukom predvidoma že 1. oktobra. Z večernimi tečaji pa si bodo delavci in uslužbenci lahko pridobili višjo kvalifikacijo.

Seveda ne bodo začeli delati vse te šole in tečaji že letos, ampak najprej tiste, ki so podjetjem in delovnim ljudem najpotrebnejše, se pravi tiste, za katere bodo prijave. Z višjo izobrazbo se bo povečala tudi delovna storilnost, kar bo imelo odraz okoli prvega v mesecu v delavčevi kuverti.

Uspehi v kmetijstvu

Pogled na Kopitarno, najstarejše industrijsko podjetje v Sevnici, nastalo pred 73 leti. Danes je to močno moderen obrat

Takole se z Lisee odpre pogled na rodovitno kempoljsko polje

Tako je rasel sevnški svetlane — kombinirana trgovsko-stanovanjska hiša

Višja izobrazba - boljše delo, večja plača

V Sevnici pripravljajo ustanovitve posebne šole za izobraževanje odraslih, ki naj bi bila povsem samostojna. Finančna sredstva bo dobivala iz sklada za kadre pri podjetjih.

Ta teden bo poslala šola ankete v podjetja, ta pa bodo sporočila svoje želje — kakšne šole so za odrasle potrebne. S temeljito analizo delovnih mest v podjetjih bodo videli kakšna izobrazba manjka njihovim delavcem in uslužbenecem na posameznih delovnih mestih. Prav tako bodo poslali ankete tudi v kmetijske zadruge. Šola bo tako zvedela, kakšna predavanja si žele naši ljudje na deželi in jim jih bo tudi posredovala. Za vsi imajo predvidena predvsem kmetijska, zdravstvena in poljudna znanstvena predavanja, ki pa ne bodo kampanjska, ampak sistematična, saj bo točno

določeno že vnaprej, kateri dan v mesecu bodo v vsaki vasi. V šolo za izobraževanje odraslih bosta vključeni večerna osemletka in ekonomska srednja šola, ki delata še nekaj let, nadalje večerna gimnazija, šola za starše, gospodinjstvi center in večerna politična šola, ki bo začela s poukom predvidoma že 1. oktobra. Z večernimi tečaji pa si bodo delavci in uslužbenci lahko pridobili višjo kvalifikacijo.

Seveda ne bodo začeli delati vse te šole in tečaji že letos, ampak najprej tiste, ki so podjetjem in delovnim ljudem najpotrebnejše, se pravi tiste, za katere bodo prijave. Z višjo izobrazbo se bo povečala tudi delovna storilnost, kar bo imelo odraz okoli prvega v mesecu v delavčevi kuverti.

Seveda ne bodo začeli delati vse te šole in tečaji že letos, ampak najprej tiste, ki so podjetjem in delovnim ljudem najpotrebnejše, se pravi tiste, za katere bodo prijave. Z višjo izobrazbo se bo povečala tudi delovna storilnost, kar bo imelo odraz okoli prvega v mesecu v delavčevi kuverti.

Seveda ne bodo začeli delati vse te šole in tečaji že letos, ampak najprej tiste, ki so podjetjem in delovnim ljudem najpotrebnejše, se pravi tiste, za katere bodo prijave. Z višjo izobrazbo se bo povečala tudi delovna storilnost, kar bo imelo odraz okoli prvega v mesecu v delavčevi kuverti.

INVESTICIJE: 77 MILIJONOV

Obisk pri Splošnem trgovskem podjetju

Tuji se radovedno sprašujejo, kaj bo to. Takoj ko stopiš a postaje v Sevnici, ti oko zalide na spomenik, in na visoko novo stavbo za njim. Neki dan sem čakal tam, pa pride mimo stara ženica. — Jej, jej, — pravi, — kakšna lepa stavba! Le kaj bo tu? Povedal sem ji, da je to novi stanovanjski blok in trgovska hiša, pa je mamca takoj vprašala, koliko »kosta«. Ker nisem točno vedel, me je zaneslo v upravo STP v Sevnici. Vedno nasmejan direktor, tov. Joško Drenek mi je rad postregel s pojasnili, za številke pa sva povprašala še računovodjo, tov. Ljuzeta Motoreta, predsednika sveta za gospodarstvo pri Oblo.

Leta 1951, odnosno proti koncu leta 1950, se je ukinila takratna Potrošniška zadruga v Sevnici. Novo ustanovljeno podjetje — Splošno trgovsko podjetje — je takrat nasledilo tri elabe trgovske lokale, ki so bili vse drugje prej kot sodobni. Ravno v tem času je prenehala

tudi zajedneca preskrba in tako so bili možne postavljeni kar pred dve težki nalogi — organizacija blagovnega prometa, razširitev in obnova neustreznih lokalov. Pozneje so jim privedli še dve poslovalnici okrajnega magazina. V teh, za preskrbo prebivalstva še vedno težkih letih, se Sevnčani nikoli niso balj niti za sladkor, moko in druge osnovne prehranske predmete, ki jih je marsikje zmanjkovalo. Tu so s pravilno kreditno politiko pri banki, ki je bila v Sevnici, uspeji imeti vedno toliko zaloga, da do znanih prebrevov v oskrbi ni prišlo.

Številke so sicer pusta stvar, vendar pravzaprav največ povedo. Pogledimo samo promet tega podjetja zadnjih nekaj let, pa bomo razumeli, zakaj so se odločili za novogradnjo.

V letu 1951 je znašal promet samo 160 milijonov dinarjev. Potem je rasel: 240, 260, 290, leta 1955 vidimo že številko 310. V letu 1958 je zrasel promet že

na 380 milijonov dinarjev. Ravno toliko znaša letošnji plan, vendar so ga do zadnjega junija dosegli že v višini 201 milijon in računajo — rekli so mi, da naj to bolj potihem zapšem — da ga bo do konca leta kar 450 milijonov dinarjev. Od kod tak priliv? Povedali so mi, da se v njihovih poslovalnicah pojavljajo kupci od Radeč pa tja do Brestanice, od Trebnjega pa do Planke pri Sevnici. Čimveč jih je, tembolj so v trgovinah prijazni z njimi. Res težko bi našli stranko, ki bi se pritoževala nad postrežbo. Gesla, ki so si jih zadali tudi na delavskem svetu, so bila jasna: obnoviti lokale, kulturno postreči stranko in ji ugoditi vsestransko, nuditi potrošniku čimvečjo izbiro blaga — pa bodo potrošniki sami prišli do nas. Vse to so uresničevali. Vsako leto so v stare lokale investirali okoli 1.500.000 dinarjev in so danes tudi stari lokali kot sodobno urešeni. Določili potrošnikov je naraščal, pa so podaljšali delovni čas na 11

ur. Prvi v okraju so uvedli NONSTOP, vendar je tudi vse to bilo še premalo. Težave so imeli z izločbami, ker jih lastniki niso pustili preurejevati. Povečane želje potrošnikov so zahvale večje in pestrejšje za joge, skladišča pa so stara, nepraktična, neprimerna, vlažna in podražujejo manipulacijo. Kam torej?

Dober delavski svet — dobro podjetje. Ne samo lokalov, tudi stanovanj so potrebni. In ne samo oni, tudi drugi kolektivi. Sedli so in se zmenili ter sklenili. Nalo je šlo hitro. Novomeščki Pionirji je pripeljal bagre, stroje, delavci so dan za dnem razkopavali stare temelje »bivšega hotela, ki je takoj po vojni odletel v zrak. Potem je rasla stavba. Nadstropje za nadstropjem. Postavili so temeljni objekt bodočega središča Sevnice. Da, trg se ne more več šli, riti, zmanjkalo mu je prostora med Savo in gradom. Od postavitve pa se nudi lep razgled na območje Dobrave. Tam rastejo

male in velike hišice, na drugi strani blok, za podjetji spet male hišice delavcev. Tu blizu bo nekoč tudi šola, tu je postaja — vse to pa so kraj, ki so državljanom blizu. Posebno hvaležni so jim še tisti kupci, ki se pripeljejo od drugod z vlakom. Saj jim v bodoče ne bo več treba vlačiti težkih zavojev cel kilometer daleč na postajo, temveč bodo kupili vse kar tu, tik postaje.

Kaj vse je v tej zgradbi? Spodnji del bodo zasedli trgovci, tu bo 280 m² velik trgovski lokal. V kletih je nad 300 m² sodobnih, suhih skladiščnih prostorov z dvigalom in vsem drugim, kar spada zraven. Zraven bo moderna mesnica z dovolj veliko hladilnico, ki jo bo morda prevzela Kmetijska zadruga. Tudi brivski lokal bo tu, zanj je vse pripravljeno. Na koncu naj govem še to, da ima tu kompletne protore tudi Komunalna banka Sevnica. Na vrhu pa je 15 družinskih stanovanj in 8 samskih sob. Ta stanovanja so znatno cenejša kot podobna v drugih blokih. V njih se bo šlo to leto vselilo nad 70 oseb. Ker so gradnjo izvajali trgovci za vse investitorje, so si kredit podelili po dejanskih stroških. Tako imajo tu stanovanja vsa večja podjetja. Kopitarna bo vvelila notri obratnega

zdravnika. Mizarska zadruga računovodjo — skratka, vsehli se bodo ljudje, ki jih ni nikoli dovolj in ki jih podjetja in občina vedno potrebujejo. In kje je sedaj tistih 77 milijonov? 52 jih je dal občinski stanovanjski sklad, 25 pa investicijski sklad in lastna sredstva podjetja. Anuitete za poslovalni del so tako sorazmerno male, kar ne bo povzročalo podjetju nobenih skrbi. One za stanovanja pa so prevzeli koristniki.

Tako je zrasel in plitil dveh letih največji objekt v Sevnici. Zrasej je in je tu, vsak se z zadovoljstvom ozre nanj, ko gre mimo. Zrasej je v sredini bodočega centra Sevnice, kjer bo čez 10, 15 let (morda pa mnogo prej) najživahnije poslovno življenje. Za sosedo ima spomenik padlim borcem, v spomin in spodbudo za novimi uspehi in delovnimi zmagami. Za druge sosedje dobi čez leta hotel, šolo, zdravstveni dom, še prej pa asfaltirano cesto, lep trg pred spomenikom. In kdo bo v tej novi stavbi? 62 jih je v kolektivni in 13 vajejencev imajo. Poslovalnice imajo raztresene po vseh občini. Te niso vse rentabilne, zato ta ali oni član DS včasih kaj zagode. Toda — saj so zaradi ljudi, ne zaradi čiste-ga dobička. Njim služijo, in to dobro. Zato je ta maloštevilni

kolektiv v Sevnici cenjen, upoštevane. Raste na zdravi konkurenčni podlagi sosednjega trgovskega podjetja, bori se za večjo storilnost in boljše usluge delovnim ljudem. Ti pa prihajajo peš, s koleci, vlaki, avtobusi, kupujejo in se veselje, če se njihovim željam ustreže. Vse odhajajo, odnašajo moko, sol, radioaparate, kolesa, mopede, motorje, morda jutri tudi za avtomobile. Malo jih je, razumejo se in delajo. Vedno bolj so od stare trgovine, kjer je bilo okno zamreženo z debelimi železnimi palicami, kjer si ga dobil tudi »na frakeljni«, kjer je smrdelo po petroleju in miškah. Delajo za ljudi in — za sebe. Ustvarili so si lokale, kjer ne bo smradu, vlage, plesnobe, težavnega prenašanja vred in zabojev. Zgradili so tudi sebi lep, zdrav delovni prostor.

Bo mamca brala vse to? Bo razumela, kam je šlo teh 77 milijonov? Morda ji bo hučo, ker je stara in bodo vse to koristili le njeni vnuki. Toda saj vsi delamo tudi danes, ki rastejo in za iste, ki bodo prišli za njimi. Koliko kvačkarskih in kovbojskih stavb? Koliko jeze in truda bo prihranjenega gospodinjstva, finančnikom »koscmatincem« — ki bodo tu vsi hitro je in lepše postreženi!

LADO SMREKAR:

O somu in Bombici z mesarico

V davnih davnih časih je bilo v Kostanjevici precej ribcev. Ljudje pripovedujejo, da so reke imele takrat tudi mnogo več rib, še več pa rekov. Mesčani so se lahko ukvarjali samo z ribarjenjem. Bili so spretni v svojem poslu, včasih pa tudi spretnosti ni bilo treba. Pravijo, da je bilo v Krki toliko rib, da so kar iz vode mogle.

Iz turenkih lin je zazvonilo. »Ježeš, kaj je že pojdne? Kaj bi pa skuhal?«

»Daj no daj, Neža, tri, kakšno pojdno, kaj ne veš da je petek!«

»I dej no kaj ujet, Pepi, saj ne vem kaj naj bi drugega skuhal!«

Pepi je šel na most, kjer je Neža prej vse dopoldne obrala častiljive mesčanke, pomolč dvakrat trnek v vodo in že so bile ribe pripravljene.

V tistih časih so Kostanjevcičanji vozili ribe v Zagreb, v zadnjih petdesetih letih v Pleterje, rakov pa se celo cesarski Dunaj ni otepal.

Njega dni so kostanjevski ribiči s tem toliko zaslužili, da se jim ni bilo treba ubadati z drugim delom. Tudi denarja so imeli in je bilo zato treba v mestu vsaj sedem ali osem gostiln, včasih pa jih je bilo tudi več. Pa je prišla kuga in vsem rakom vrat zavila. Zaslužka ni bilo in kostanjevski ribiči so se morali odreči lova. To je še nekam šlo, niso pa se mogli odreči prijetnejše

nih časih in tako so tisti davni davni časi posegli v naše dni.

V Kostanjevici je opoldne na ulicah zelo malo ljudi. Turisti, ki jih je poleg precej, lahko bi jih bilo pa še več, če, če, če, ... se ob tej uri porazgubé po gostilnah in hišah, kjer stanujejo, domačini pa so po večini na polju.

Omenjenega nepravilnega dne pa je kar vršalo. Ljudje so hodili s cekarji, drugi z mrežami in papirjem, tretji spet s polivinilastimi vrečkami, ki jih imajo za meso. Nekateri so šli praznih rok, vsi pa so se napeto pogovarjali in spotoma vabili:

»Bombica seka soma!«

»Ali ne greste po soma?«

»Kam?«

»Le hitro, je že polno ljudi tamkaj!«

»Kje?«

In še predno je kdo utegnil odgovoriti na številna vprašanja, je bila v Bučarjevici mesnica zbrana že prav čedna družba.

»Dobro dan, Bombica!«

»Zdravo, Miakar!«

»Pozdravljen, Ivan!«

»Nazdar, Medo!«

»Servus, Japin!«

Tako so deževali občudovalni pozdravi z vseh strani, dobrodušni Bombica pa se je v velikansko mesarico v rokav razkorčal pred star mesarski ploh in sekal, sekal, samo sekal...

Ljudje so se glasno pogovarjali, nergali, žneždrali in

»Bo kmalu?« je vprašala prva.

»Menj se tudi mudi!« je pristavila druga.

»Ali boste tudi piavuti prodajali?« je radovedno vprašala tretja.

Bombica pa je molčal ter sekal in sekal, kar naprej sekal, samo včasih je zablisnil z očmi. Bil je pri glavi in tam so kosti trše, zato je visoko dvignil svojo mesarico, toda zdajci mu je spodrsnilo in Bombica se je, dasi je majhen, v velikanskem loku zatrljal pod mokri mesnici. Toda Bombica je maček in je tako imenitno padel, da se ni nič zgodilo ne njemu, ne mesarici. Mesnica je bila vsa polita po tleh in od Bombičinih gumijastih podplotov na sandalih ni bilo drugega pričakovati.

Mesnica je bruhnila v krohot, toda preden je komu prišlo na misel, da bi Bombici pomagal, je ta že sekal dalje. Pred seboj je imel namreč velikanskega soma, ki je bil meter in šestdeset centimetrov dolg pa štiriindvajset kil je tehtal. Ponoči so ga pri Karlečah ujeli kostanjevski ribiči. Že dlje časa so ga opazovali. Pred kratkim je tamkaj ribič Jože ujel ščuko in ko jo je vlekel k sebi, se je som tebi nič menj nič pogoljal za njo. Toda Jože je bil urnejši od soma. Objubil je mu je, objubil!

»Cakaj, tudi ti prideš na vrsto!«

In je res prišel, zakaj nekaj dni nato so ga že imeli.

Ribiču Jožetu se je kar samo smejala, ko je to pripovedoval in namesto Bombice odgovarjal na številna vprašanja. Pa saj Bombica ni utegnil, on je sekal in sekal.

»Po čem pa bo, Bombica?«

Zdaj se je šele ganil in odgovoril:

»Jaz sem dal sedem jurjev zanj, ko ga bomo zvagali, bomo pa videli! Odiral vas ne bom, saj še soma nisem, kakor vidite!«

»Ja, kako pa da ti sekaš?« so hoteli vedeti!

»Ribiči nečajo imeti posla s tem; kaj mislite, da vam bo sam piske splaval?«

Tu bodi potoženo, da se Bombica loti vsakega posla, pa tudi vsakega z uspehom opravi. Bombica je krojač, je uren natakari, pa prvovrsten igralec in še in še. Ribiči so sprva mislili prodati celo zverino v neko gostilno v okolici, pa Bombica ni pustil.

»Naši ljudje morajo tudi vedeti, da jim Krka pred nosom teče. Kaj bomo tudi po ribe v

Ali ni lep takle košček pokrajine pod trškogorskimi gorcami! (foto Bačer)

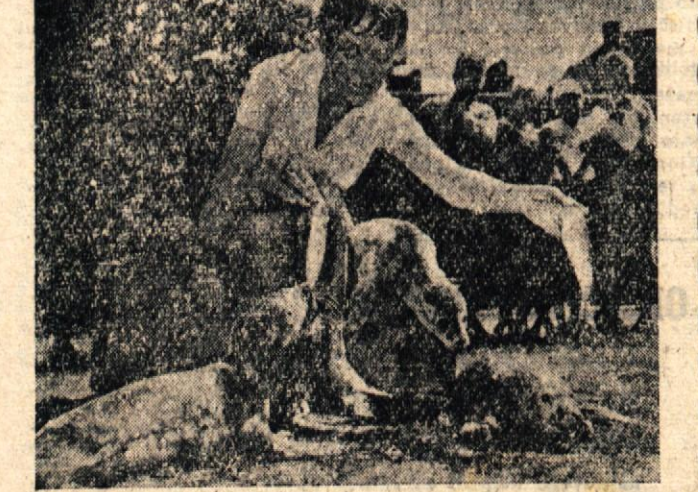
strani tega življenja, namreč gostiln. Nekaj časa so krpali stisko z ribami, ki so jih še naprej lovili, kakor bi paber-kovači, sčasoma pa je tudi to zamrlo. Danes imajo v Kostanjevici le še enega poklicnega ribiča, ta pa se že močno nagiblje k devetemu križu, tako da je pravo ribarjenje popolnoma preč. Z račlo kugo in opuščanjem ribolova pa je zašla kuga tudi v gostilne. Revije so druga za drugo hirale in skoraj je kazalo, da bo z zadnjim ribičem umrila tudi poslednja gostilna, saj smo še pred nekaj tedni imeli samo še dve.

Tako je bilo v davnih dav-

spraševali, toda Bombica je le sem pa tja kdaj zablisnil z očmi in molče trobental zvedavemu občinstvu. Bil je sopen dan in popoldne je bil potem velik nativ. Bombici je bilo vroče, da je imel vsa premočno srajco. V menzi si je sposodil mesarski predpasnik in se od časa do časa obrisal po obrazu. V hitrici si je doma jutraj nataknil kar ženske sandale, ki so imele nekoliko višjo peto in gumijaste podplate, kar pa Bombice ni motilo. Če se mudi, se nič ne izbira, in ko je Bombica izvedel za soma, se mu je zelo mudilo.

Te dni so bile v Avstriji hude poplave. Reka Isch je podrla mostove in jezove in poplavila cela mesta, da ne govorimo o poljih, kjer je bila na posevkih povzročena velikanska škoda. Na sliki je videti labode iz mestnega parka v Gmundenu — za spremembo se lahko sprehajajo po vodi po vsem mestu. Zele visok vodostaj je bil zabeležen tudi na Donavi, ki je prav tako porušila nekaj mostov ter poplavila del dežele.

Zoološki vrt v Bremenhavnu je postal te dni bogatejši za tri lepe primerke tujelih mladčev. Tošča, ki jo je žival prinesla s seboj na svet za prvih pet tednov, je že porabljena in jih te zato treba hraniti z ribami.

Šest sto let Kostanjevici, tega najstarejšega dolencanskega mesta se zrcali v skrivnostnih globinah Krke...

Ljubljano hodili? Ali ni zadosti, da piščeta od tamkaj vozimo?«

Som je bil stehtan, strokovnjak iz trgovine je preračunal in Bombica je začel deliti.

»Tri kile, prosim!«

»Ja, nam bo vse pobral!«

»Najprej za Klauza in Jevnika! Gostilne morajo imeti!« je prekinil Bombica.

»Dva zrezka bi rada!«

»Mene odriavaš, Bombica!« je velel tretji.

»Jeter ne maram!« se je oglasila četrta.

Som je bil v trenutku razgrajen! (O ti preljubo mesce, ti, kakšna stiska je zate!) Bombica ga je prodajal po tri sto petdeset dinarjev in je imel po vsej verjetnosti poleg dela še zgubo z njim.

»Malo preveč je zafranasti!« so se ljudje menili.

»Kaj hočete, Bombica je moral dati sedem jurjev zanj!« so vedeli drugi.

»Morda pa je bil tisti s fajfo?« so postumilj nekateri.

»Kateri?«

»I no, tisti, ki ga je videl mojster Hodnik!«

In znova je oživela tista prelepa pravljica o somu, ki da ga je videl mojster Hodnik in ki je imel velikansko fajfo v gobcu. Mojster je fajfo takoj prepoznal. Bila je last nekega ribiča, ki je toliko časa zaman stal na bregu, da mu je neki od dolgočasnja fajfa padla v vodo in jo je tako som prevzel.

»Kaj če niso hoteli ribiči ob tej priložnosti poračunati s somom za tisto reč, za ukradeno fajfo in so ga zato malo dražje nastavili!«

Toda naj bo kakor koli že, gotovo je eno, da so ga ljudje radi kupili, in da tistega dne ni bilo nobene družine v Kostanjevici, ki se ne bi pošteno smejala pri večerji. Smeš pa je tudi nekaj vreden!

V davnih časih je bilo v Kostanjevici mnogo ribičev. Ti so pili, lovili in bili dobre volje ob tem. Izmišljali so si mnogo nenavadnih zgodb in tako preganjali svoje težave. In ob Bombičinem somu se je spet prikazal tiste davnine smehljaj.

O dežniku in njegovi zgodovini

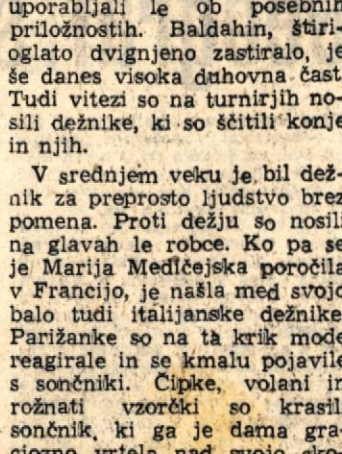
Kdo bi si mislil, da imajo današnji ljubki dežniki iz acetata tafta tako zgodovino. Danes, posebno pa letos, si težko

ceji neprijeten in tako je Italija še danes znana po prebitvalcih, ki radi nosijo dežnike. Zelo dolgo pa so dežnike uporabljali le ob posebnih priložnostih. Balдахin, štirioglo dvignjeno zastiralo, je še danes visoka duhovna cast. Tudi vitezi so na turnirjih nosili dežnike, ki so štutili konje in njih.

V srednjem veku je bil dežnik za preprosto ljudstvo brez pomena. Proti dežju so nosili na glavah le robce. Ko pa se je Marija Medčajska poročila v Francijo, je našla med svojo balo tudi italijanske dežnike. Parižanke so na ta kritik mode reagirale in se kmalu pojavile s sončniki. Čipke, volani in rožnati vzorčki so krasili sončnik, ki ga je dama graciozno vrtela nad svojo skodrano glavo.

Barve so se ujemale z barvo oblačil. Tako je bil že takrat Pariz pobudnik mode.

Tudi Goethe piše svoji materi: »Z ženo sva na letovanju in veliko veselje sem ji naredil s sončnikom, ki sem ji ga podaril. Končno je to zelo dobra stvar za priklon!«. Priklon je bil takrat splošen »dodatek« pri pozdravljanju. Dama je morala eno koleno upo-

predstavljamo, kako bi brez dežnika prišli s suho glavo v deževnih dneih v službo ali na trg in zaščitili hkrati tudi torbico.

Nekoč je bilo vse drugače. Dežnik je bil veliko zastiralo, posipano z dragulji in posuto z vezinami ter je štutil častivredne ljudi pred soncem.

Prva slika takega dežnika je bila najdena na babilonskem stebri, kjer je bila upodobljena leta 1700 pred našim štetjem. To pa niso prvi začeti; že več stoletij prej so poznali iste naprave na Kitajskem in v Perziji. 350 let mlajša je druga slika: nad egipčansko kraljico Nefretete drži suženj dežnik ter ji tako skrbi za senco. Kmalu se je dežnik kot zaščitna naprava pred soncem razširil tudi po Evropi. Na slikah je videti vedno več grških bogatašev, ki sedijo pod dežniki, katere držijo nad njimi njihovi slugi. Tudi Rimljanke so si hotele ohraniti belo polt in so prevzele ta sončna zastirala. Kmalu so ugotovili, da je tudi dež pre-

gniti in se pri tem spustiti za nekaj centimetrov. To je seveda naredila z lahkoto, če se je naslonila na sončnik. Ta priklon je danes v navadi le še na nekaterih dvorih.

Ker pa moški že takrat niso hoteli zaostajati za modo, so začeli tudi oni nositi dežnike. Tako so dežniki prišli v splošno, koristno rabo.

P. M.

Za popravilo klopi

Čikaška občina je pred nekaj meseci izdala o'k'rick, ki zadeva tiste, ki se ljubijo v mestnem parku. Ti bodo namreč kaznovani z denarno kaznijo, občina pa bo tako pridobila denar uporabljala za vzdrževanje klopi v parkih. Pravi, da so parki v zadnjem času dobili že vse polno novih klopi.

KEČE — najstarejša kapa na Balkanu

Siptarji v Albaniji, enako kot v Grčiji, Italiji in Jugoslaviji (na Kosovu in Metohiji, v Zahodni Makedoniji, Crni gori in v Dalmaciji okrog Zadra), so edini narod na Balkanskem polotoku, ki iz roda v rod, že od najstarejših časov nosijo isto vrsto kape, ki ji pravijo keče. To kapo so nosili že njihovi neposredni predniki Iliri.

Keče je bela kapa v obliki polkrogle. Iz volne jo izdelujejo posebni mojstri, kaptarji, katerim je to izključni poklic.

MED DOLENJSKIMI KORENINAMI

Pri nekdanjem čevljarju in trškogorskem viničarju Antonu Riflju

Ker so vremenoslovc za petek popoldan napovedovali grdo vreme, sem se vzpenjal v Trško goro otvorjen in pošteno pripravljen na dež. No, tokrat je slepa kura našla zrno, račun pa sem s svojimi znojem plačal jaz, kajti sja-las je v resnici toplo avgustovsko sonce. Nič kaj dobre volje sem se potem spustil mimo Murndola v Zdinjo vas, namenjen k najstarejšemu moškemu Trškogorcu — Dobleharjeva teta jih ima štiri več — Tonetu Riflju, po domače Spaničku. Spotoma sem si ogledoval trte, pa ne kaže preveč in baje se tudi rado osiplje, ker smo letos imeli toliko dežja.

Rifljevega strica sem našel doma. — Kje pa naj bi bil sicer? Oktobra si bo naložil devetinsosedeseto leto. Drugače je zdrav, le roke in noge zadnja leta nečajo biti več pokorne. Ko sem vstopil, je domači brivec, Dobleharjev študent ravno končal svoje delo in Rifelj mi je odzdravil veseli, gladkih, obrbljenih lic, kar nekam pomlajen. Ko je prižgal cigareto, jo je roka prav lepo ponela k ustom, precej bolje kakor lani, ko sem bil zadnjič na obisku.

V Trški gori se je naselil pred 61 leti, kajti doma je iz Češnjic. Do svojega trinajstega leta je hodil v šentpetrsko šolo, nato pa se je tri leta učil čevljarstva pri grčevskem mojstru Sklanderju. Z njim je po takratni navadi hodil po hlišah šivat: štefelne in škornje za moške, za ženske pa čizme. Kjer je bila družina števelinejša,

sta se zadržala tudi po ves teden, dokler niso bili vsi člani preskrbljeni z obutvijo. Hišni gospodar je že poprej sam priskrbel usnje, podplate in kar je treba, čevljar pa je prinesel s seboj še orožje. Poleg hrane je dobil za delo šestletno 30—40 krajčerjev, za škornje pa 40—50 krajčerjev. (Takrat si dobil liter vina za 20 krajčerjev.)

Tiste čase je v Št. Petru župnikoval starij Rome. doma nekeje iz gorenske strani. Sklander mu je napravil lepe nove škornje in Rome je šel v njih maševat v Zdinjo vas. Nazaj je pristokal ves ožuljen naravnost k Sklanderju: »Kaj si mi napravil za enega spaka, da me tako tliši in žulji!« Mojster je začuden pogledal gospoda pod nogo, pa mu je bilo takoj jasno: »Seveda, ko se pa levi škorenj obuli na desno nogo, desnega pa na levo!« — je vzkliznil.

Po treh letih se je Rifelj izučil in hodil potlej sam šivat po domači farji pa tudi po prečenski in šmarješki. Pri vsakem gospodarju se je oglašil enkrat na leto in postoril, kar je bilo treba. Vojake je pa služil namesto tri leta le tri mesece, ker so tako naredili, kakor da vzdržuje starše; le vsako drugo leto je moral do izpolnitjega 40. leta starosti za trinajst dni v Ljubljano na vojaške vaje.

Leta 1897 se je oženil. Kmalu zatem je idrijski hotelir Didič iskal viničarja za svoj vinograd na Trški gori. Sporazumela sta se in Rifelj je oprav-

ljal te posele celih 55 let. Služil je trem gospodarjem, sezidal današnjo hišico in na novo preurejal ves vinograd. kajti trta naša je po 1890 uničila skoraj vse trte.

»V Trški gori,« pripoveduje Rifelj, »je bilo svoje čase dosti več vinogradov. Največji vinogradnik je bil boštanski graščak. Ta je v Razborah pridelal tudi po 600 estrajhov vina (nad 300 hektolitrov) in je zaposloval 80 kopačev.«

»Katero so bile pa najboljše vinske letine?«

»To je bilo leta 1911 in 1917. Tačas, če si ga polji po mizi in prižgal, je kar gorelo.«

»Vino?« sem neverno vprašal.

»Vino, vino! Najslabše je bilo pa v Trški gori leta 1873, ko je strašna toča vse pobila. Jaz sam se je ne spominjam, ker mi je bilo komaj po-duro leto, ampak starejši ljudje so pravili in tudi pesem je pela:

Kakšna je letos Trška gorica!
Lan je bila ko paradiz,
letas pa grozdja ne dobiš.

Da, takrat je bila huda lakota, ampak poprej enkrat je bila pa še hujša. Ljudje so imeli jesti, pa ni nič zalego. Komaj je človek vstal od mize — ni prišel še do vrat — pa je bil že spet lačen.«

»Kaj je bilo pa temu vzrok?«

»Pravilo so, da je to kazen božja. — Seje spomladi, ko je bil nov sadež,

je ta lakota prenehala. To je bilo nemara leta sedem sto. Da, včasih smo slabše jedli ko danes: bel kruh le trikrat na leto, to je o velikih praznikih, drugače pa vedno le zmesnega.«

Potem me je zanimalo še, kako ukaš tako visoko starost. Pa mi je Rifljev stric stvar razložil takole:

»Ni važno, ali si v mladosti močan. To je tako dano. Jaz sem bil kot otrok strašno glistav, da mati niso vedeli ali bo iz mene še kaj. Petkrat sem imel tudi angino. Drugače sem bil pa zdrav. Pazil se nisem pa nič. Jede sem, kar je bilo, vina se nisem nikoli branil, pa cigarete prav tako ne. Jem še zdaj, kar imam; vsak večer si ga privoščim kozarec ali dva, če dan pa nisem ježen. Tale vasa cigareta je bila ta teden prva in mi je zato prav teknila. Spim bolj malo, takoile tri do štiri ure vsako noč. Kuham si sam, drugače pa skrbi zame hči Slavka, ki prihaja večkrat same iz Bršljana. Vrstnikov nimam več, so že vsi pomrli. Zato pa sem vesel, če me kdo obišče da se kaj pomenim, kakor sem se zdajle z vami. Pa pijte, vino ni slabo! V kleti imam nekaj litrov še boljšega: ga hranim za svojo 90-letnico, če jo bom ukašal, kajpada.«

Prepričan, da bom tistega boljšega čez dve leti res pokusil, sem se poslovil od Spanička in se dobre volje spuščal skozi temnačno židnisko hosto v dolino mimo travnikov, vinogradov polji in mimo beje ajde ki se je svetila v pojemajoči svetlobi in me spominjala na Murrove verze:

Kakor bela grud
goraka od krvi,
mlade radosti
v cvetju ajda diši...

Eler